

”EI SE OLE VAAN LAULUA”
Kuorolaisten kokemuksia Jyväskylän musiikkiluokkien
A-kuoron ja Vox Aurean vaikutuksista

Katriina Vesalainen
Maisterintutkielma
Musiikkikasvatus
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
kesä 2017

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Katriina Vesalainen	
Työn nimi ”Ei se ole vaan laulua” – Kuorolaisten kokemuksia Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoron ja Vox Aurean vaikutuksista	
Oppiaine Musiikkikasvatus	Työn laji Maisterintutkielma
Aika kesä 2017	Sivumäärä 57
Tiivistelmä <p>Tutkimukseni tehtävänä on selvittää, miten Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuorossa (sittemmin Vox Aurea) laulaneet ihmiset kokevat kuoron vaikuttaneen elämäänsä. Haastattelin tutkimukseeni viittä erilaisesta musiikillisesta taustasta tulevaa aikuista, jotka ovat laulaneet kuorossa sen alkuvuosina, sekä kuutta nuorta, jotka lauloivat kuorossa haastatteluhetkellä. Kahden eri sukupolven haastattelu mahdollistaa vertailun sen suhteen, ovatko kuorolaulun tärkeät ja vaikuttavat asiat huomattavasti muuttuneet kuoron alkuajoista nykypäivään. Haastattelu oli teemahaastattelu, jossa oli avoimen haastattelun piirteitä.</p> <p>Tutkimus on aineistolähtöinen ja aineistosta nousevan sosiaalisen näkökulman painottumisen takia tutkimuksen näkökulmaksi valikoitui sosiaalisen pääoman käsite. Tarkastelen tuloksia haastatteluteemojen ympärillä, joita ovat kuorolaulun vaikutukset elämään, harrastuksiin, opiskeluun ja ammatinvalintaan, sosiaalisuus ja sosiaaliset suhteet, kansainvälisyys sekä identiteetti ja persoonallisuus.</p> <p>Tulkintani mukaan A-kuoron koetaan vaikuttaneen elämään sen eri osa-alueilla. Musiikkiammatissa toimivat ovat saaneet musiikkiluokilta ja kuorosta kimmokkeen ammattiinsa, mutta myös muihin ammatteihin päätyneet ovat hyötäneet kansainvälisistä kokemuksista, esiintymistaidoista sekä sosiaalisista ja ryhmätyötaidoista. Positiiviset kokemukset ovat antaneet kimmokkeita hankkia musiikista ammatti tai jäädä aktiivisesti harrastamaan sitä. Yhteiset kokemukset synnyttivät pitkiä ja tiiviitä ystävyys-suhteita. Huomionarvoista on, ettei vaikutuksia ole aikaansaanut pelkästään A-kuoro vaan myös musiikkiluokat. Nuoret uskovat hyötävänsä kuoroharrastuksesta erityisesti omaksuttuaan sosiaalisia taitoja ja saatuaan kuorosta rohkeutta ja motivaatiota kansainvälisyyteen. Haastateltavat nostavat esiin pääosin positiivisia kokemuksia. Tuloksista voi päätellä, että kuoro on tutkittaville merkittävä, positiivinen asia, jolla on vaikutusta läpi elämän.</p>	
Asiasanat Vox Aurea, Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoro, sosiaalinen pääoma, kuoro	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	VOX AUREA – TUTKIMUSKOHTTEEN ESITTELY	4
3	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	6
3.1	<i>Musiikkikasvatus ja nuoret</i>	6
3.2	<i>Kuoroharrastus hyvinvoinnin tukijana</i>	10
3.3	<i>Kokemuksia Vox Aureassa laulamisesta</i>	12
4	SOSIAALINEN PÄÄOMA	14
4.1	<i>Käsitteen määrittely</i>	14
4.2	<i>Sosiaalinen pääoma kuorossa</i>	16
5	TUTKIMUSASETELMA	19
5.1	<i>Tutkimuskysymykset</i>	19
5.2	<i>Menetelmä</i>	19
5.3	<i>Aineiston keruu</i>	20
5.3.1	<i>Haastattelu aineistonkeruumenetelmänä</i>	21
5.3.2	<i>Toteutus</i>	22
5.4	<i>Aineiston analyysi ja tulkinta</i>	25
5.5	<i>Tutkimuksen luotettavuus</i>	26
5.6	<i>Tutkijan rooli</i>	27
5.7	<i>Tutkimuseettisiä kysymyksiä</i>	28
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
6.1	<i>Aikuiset</i>	29
6.1.1	<i>Sosiaaliset suhteet</i>	29
6.1.2	<i>Identiteetti ja persoonallisuus</i>	32
6.1.3	<i>Kansainvälisyys</i>	35
6.1.4	<i>Kuoro harrastuksena</i>	37
6.1.5	<i>Opiskelu ja ammatinvalinta</i>	39
6.1.6	<i>Negatiivisia kokemuksia</i>	40
6.2	<i>Nuoret</i>	42
6.2.1	<i>Sosiaaliset taidot</i>	42
6.2.2	<i>Kansainvälisyys ja matkat</i>	44
6.2.3	<i>Kuoro osana tulevaisuutta</i>	47
6.2.4	<i>Identiteetti ja persoonallisuus</i>	48
6.3	<i>Yhteenveto</i>	48
7	PÄÄTÄNTÖ	50
	LÄHTEET	55

1 JOHDANTO

Eräänä torstaina saavuin Vox Aurean harjoituksiin ja valmistauduin aloittamaan äänenmuodostustuokion, kun minulta kysyttiin, olenko jo valinnut maisterintutkielmani aiheen. En vielä ollut, joten minulle tarjottiin mahdollisuutta toteuttaa tutkimus, joka voisi toimia osana Vox Aurean 50-vuotisjulkaisua. Toimin tällä hetkellä Vox Aurean äänenmuodostajana, ja koska itselläni on pitkä ja läheinen suhde kuorotoiminnan kanssa, päätin tarttua pyyntöön. Olen kokenut kuoroharrastuksellani olleen paljon vaikutusta elämäni, joten pidän kiinnostavana tutkia aihetta tieteen valossa. Tutkimusaihe kumpuaa Vox Aurean viisikymmenvuotisesta taipaleesta ja siitä perustavanlaatuisesta kysymyksestä, onko nuorisokuorotoimintaan ylipäätään kannattavaa satsata elämäntyötään. Mitä se todella antaa laulajille pitkällä tähtäimellä? Siksi haluan kysyä aikuisilta, jotka voivat jo tarkastella elämäänsä taakse päin, miten nuorisokuorotoimintaan osallistuminen on heidän elämäänsä vaikuttanut.

Musiikkikasvatuksen vaikutuksia on tutkittu tieteellisesti vasta vähän (mm. Pitts 2012 ja McPherson, Davidson & Faulkner 2012), joten lisätutkimukselle on tilausta. Toinen melko vähän tutkittu aihe on kuoron hyvinvointivaikutukset, joista tutkijat ovat kuitenkin viime aikoina kiinnostuneet (mm. Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz & Stewart 2010; Louhivuori, Siljander, Luoma & Johnson 2012). Vox Aurea on Jyväskylässä merkittävä musiikkikasvatusta toteuttava toimija. Pidän mielekkäänä lähestyä aihetta näiden kahden tutkimusnäkökulman valossa sulkematta kuitenkaan pois myös muita näkökulmia, joita kuorolaiset nostavat esiin.

Tutkimukseni on laadullinen, mutta se on samassa linjassa monien muiden kuorotutkimusten kanssa, jotka osoittavat kuoroharrastuksella olevan positiivisia vaikutuksia yksilön terveydelle ja koetulle hyvinvoinnille (mm. Lilja-Viherlampi 2007; Clift ym. 2010; Louhivuori ym. 2012). Kuoroharrastus synnyttää sosiaalista pääomaa (Louhivuori ym. 2012), mikä puolestaan hyödyttää sekä yksilöä että yhteisöä (Ruuskanen 2002). Nykyaikainen päätöstentekosuuntaus niin valtakunnallisessa kuin kunnallisessakin politiikassa on usein valitettavan lyhytkatseinen. Kun taloudellinen ahdinko yllättää, toimintoja lakkautetaan miettimättä päätöksen pitkäaikaisia vaikutuksia. Tutkimukseni tavoite on osoittaa ennen kaikkea paikallisille toimijoille, mitä Vox Aurean toiminta

aikaansa siihen osallistuvien nuorten elämässä pitkällä aikavälillä. Onko kuorotoiminnalla kuorolaisten elämään sellaisia vaikutuksia, joita mahdollisesti koetaan vielä aikuisuudessakin? Suomalainen nuorisokuorokulttuuri on sen verran yhtenäinen, että samankaltaisia tuloksia voisi odottaa myös monien muiden kuorojen parista. Samalla tutkimukseni osallistuu keskusteluun musiikinopetuksen ja taideaineiden ja -harrastusten tärkeydestä, joka vuoroin tunnustetaan ja vuoroin kiistetään koulutuspoliittisissa puheenvuoroissa.

Musiikkikasvatuksen kentällä Stephanie Pitts (2012) tutki ensimmäistä kertaa systemaattisesti musiikinopetuksen ja musiikkikasvatuksen pitkäaikaisia vaikutuksia ja toteaa, että lapsuuden ja nuoruuden musiikkikokemuksilla on valtavan paljon vaikutuksia loppuelämän musiikkisuhteeseen. McPherson, Davidson ja Faulkner (2012) puolestaan tekivät nuorena ja aikuisena tutkimukseen osallistuneille ihmisille 11–14 vuoden perusteella musiikillisen profiilin kuvastamaan muun muassa musiikkiharrastuksen kestoa, sen jatkamisen tai lopettamisen syitä ja musiikin opiskelun vaikutusta. He havaitsivat, että tärkeä musiikillisen toiminnan lähtökohta on tuntee yhteyttä musiikkiin liittyvässä sosiaalisessa verkostossa. Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz ja Stewart (2010) todistavat tutkimuksellaan, että sadat tutkitut kuorolaiset kokevat kuoroharrastuksen vaikuttavan heidän hyvinvointiinsa positiivisesti, ja Louhivuori, Siljander, Luoma ja Johnson (2012) päätyvät samaan tulokseen tehdessään tutkimusta paikallistasolla Jyväskylässä. Vox Aureasta tehty tutkimus (Hyppönen 2009) kuvaa kuorolaisten kokemuksia, motivaatiota, oppimiskohteita ja yhteisöä.

Tavoitteeni on hahmottaa tällä tutkimuksella sitä, miten Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuorossa, josta sittemmin tuli Vox Aurea, sen alkuvuosina laulaneet henkilöt kokevat kuoron vaikuttaneen elämäänsä. Tutkimukseni pääaineisto muodostuu haastattelemalla erilaisista musiikillisista taustoista tulevia kuorossa laulaneita henkilöitä, jotka ovat aloittaneet kuorossa sen kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana. Saadakseni käsityksen myös siitä, ovatko ilmiöt nykypäivänä radikaalisti erilaisia kuin noin neljä–viisikymmentä vuotta sitten, teen ryhmähaastattelun myös kuudelle nykykuorolaiselle ja vertaan saatuja tuloksia. Pääkiinnostuksenkohteeni on kuitenkin aikuisilta saadussa aineistossa. Tutkimus on aineistolähtöinen, jottei mikään ennalta määrätty teoria ohjaa prosessia, vaan olen mahdollisimman avoin kaikille aineistosta nouseville näkökulmille.

Aloitan raporttini esittelemällä tutkimuskohteena olevan kuoron historian lyhyesti. Aikaisemmat tutkimukset sisältävät näkökulmia niin musiikkikasvatuksesta kuin kuoron hyvinvointinäkökulmista, joihin sisältyy myös tutkimuksen teoreettiseksi viitekehyykseksi valitsemani sosiaalinen pääoma. Kuvattuani tarkemmin tutkimusmenetelmään ja aineistonkeruuseen liittyvää perustelua ja käytännön toteutusta esittelen tulokset ensin aikuisten ja sitten nuorten näkökulmasta.

2 VOX AUREA – TUTKIMUSKOHTTEEN ESITTELY

Tutkimukseni on luonteeltaan tapaustutkimus, jossa tutkin sittemmin Vox Aureaksi muuttuneen Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoron laulajia. Aikuiset haastateltavani viittaavat muistoissaan kuoron alkuvuosien tapahtumiin, joten käyn lyhyesti läpi kuoron historian ja yleisellä tasolla merkittävimmät tapahtumat sen alkuvuosina ottamatta kantaa siihen, mikä yksittäiselle kuorolaiselle on ollut voimakkain tai tärkein kokemus.

Syksyllä 1967 Jyväskylään perustettiin ensimmäinen musiikkiluokka, joka toimi yliopiston Harjoituskoulussa, nykyisessä Normaalikoulussa opettajanaan Torsten Lindfors. Musiikkiluokkatoiminnan alkuaikoina uusi luokka perustettiin kahden vuoden välein, mutta opettajien lisääntyessä joka ikäluokka sai oman musiikkiluokkansa. Musiikkiluokan oppilaat valittiin musiikillisin testein ja koulutodistuksen perusteella ensimmäisenä vuonna yli sadasta ja toisena yli kahdestasadasta hakijasta. Kansallista musiikkiluokkien opetussuunnitelmaa ei ollut, mutta toimintaperiaatteet Suomen kaikilla musiikkiluokilla olivat kutakuinkin samat. Musiikkiluokan oppilaat saivat viikossa viisi tuntia musiikkia, mikä mahdollistui siten, että äidinkielestä, matematiikasta ja maantiedosta vähennettiin kustakin yksi tunti musiikin hyväksi. (Korhonen & Lindfors 2008, 57–58.)

Opettaja Lindforsin ja oppilaiden yllätykseksi ensimmäinen musiikkiluokka lauloi kolmiäänistä kuoromusiikkia hyvin jo ensimmäisen syyslukukauden aikana, ja tuloksellisuutensa myötä kuorolaulu kehittyi musiikkiluokan keskeiseksi toimintamuodoksi, vaikka musiikkiluokkatoiminta piti sisällään myös muun muassa elävän musiikin kuuntelua ja orkesteritoimintaa. Kun toinen musiikkiluokka aloitti vuonna 1969, kuoro kasvoi Korhosen ja Lindforsin (2008, 58) sanoin lukumäärältään riittäväksi. Menestystä alkoi pikkuhiljaa kertyä. Vuonna 1971 musiikkiluokkien kuoro voitti Yleisradion lapsikuorokilpailun ja seuraavana vuonna Pohjoismaiden lapsikuorokilpailun Kööpenhaminassa. Vuonna 1974 kuoro voitti Euroopan Nuorisomusiikkifestivaaleilla Belgian Neerpeltissä lapsikuorosarjan ensimmäisen palkinnon sekä erikoispalkinnon ja konsertoi samalla matkalla myös Saksan Emsdettenissä, jonka lapsikuorosta muodostui monivuotinen ystäväkuoro musiikkiluokkien kuorolle. Suomessa kuoron menestys huomioitiin myöntämällä kuorolle Keski-Suomen läänin taidepalkinto keväällä 1974. (Korhonen & Lindfors 2008, 58–59.) Toukokuussa 1976 Englannin kuningatar Elisabeth II

ja prinssi Philip olivat valtionvierailulla Suomessa ja Musiikkiluokkien kuoro esiintyi heille ja presidentti Kekkoselle. Saman vuoden marraskuussa Jyväskylässä järjestettiin Valtakunnalliset Lapsi- ja Nuorisokuoropäivät, joiden järjestelystä musiikkiluokat vastasivat ja A-kuoro esiintyi tapahtuman pääkonsertissa. (Kosonen 2008, 24.)

Vuodesta 1978 eteenpäin kuoron johtajana toimi Kari Ala-Pöllänen, joka kohotti kuoron kansainvälisesti tunnetuksi niin, että he saivat kutsuja ympäri Eurooppaa, mutta myös USA:sta, Kanadasta, Koreasta ja Japanista. Vuonna 1994 kuoro siirtyi Pekka Kostiaisen johtoon. Kuoron toiminta laajeni myös siten, että vuonna 1977 perustettiin Jyväskylän musiikkiluokkien tuki ry (sittemmin Vox Aurean tuki ry) sekä pienempien lasten kuoroja, sillä kaikki halukkaat laulajat eivät mahtuneet kuuroon. A-kuuroon valmentavaksi kuoroksi perustettiin 3.–6.-luokkalaisille Liisa Räsäsen johtama Kolmekuutokset-kuoro vuonna 1980, esikoululaisille ja 1.–2.-luokkalaisille Nollakakkoset vuonna 1995. Nimi Vox Aurea (suomeksi kultainen ääni) esiteltiin vuonna 1986 kuoron kansainvälistyessä. (Korhonen 2008, 61–63.)

Nykypäivänä Vox Aurea on Jyväskylän koulutoimen edustuskuoro, jota on vuodesta 2009 johtanut Sanna Salminen. Kuorossa laulaa yli viisikymmentä 11–19-vuotiasta lasta ja nuorta, jotka valitaan koelaulun perusteella. Vox Aurea tekee tavoitteellista, pitkäjänteistä työtä ja on pysynyt kansainvälisesti aktiivisena ja tasokkaana kuorona kilpaillen ja konsertoiden kotimaan lisäksi Euroopassa, Aasiassa, Pohjois-Amerikassa ja Afrikassa. Kuoro on levyttänyt tyyllillisesti monipuolista musiikkia. (Vox Aurean tuki ry 2017.) Viisikymmenvuotisjuhlansa alla kuoro valittiin Yleisradion vuoden nuorisokuoroksi 2017. Lisäksi Vox Aurea valikoitui korkeatasoisille European Festival of Youth Choirs Basel -kutsufestivaaleille Sveitsiin vuonna 2018. Myös kuoroperhe on laajentunut, ja siihen kuuluu nykyään Vox Aurean, Kolmekuutosten ja Nollakakkosten lisäksi syksyllä 2015 perustettu Muskarikuoro johtajanaan Suvi Airaksinen.

3 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Kuorolaulun yleisyydestä huolimatta sen tutkimus on ollut verrattain vähäistä, vaikkakin viimevuosina kiinnostus kuorolaulua kohtaan on kasvanut tutkijoiden keskuudessa. Kaiken kaikkiaan tutkimukset ovat olleet hyvin yhdenmukaisia etenkin kuorolaulun merkitystä koskien. Kuorossa lauletaan ennen kaikkea musiikillisten elämysten vuoksi, mutta kuoron merkitys yhteisönä on suuri. Sosiaalisten ja kokemuksellisten näkökulmien lisäksi tutkijoita kiinnostaa kulttuurin, musiikin ja erityisesti kuorolaulun vaikutukset niin psyykkiseen kuin fyysiseenkin terveyteen. (Louhivuori 2011, 97–98.)

Musiikkiluokkien A-kuoron alkuvaiheessa musiikkiluokat olivat oleellinen osa kuorossa laulaneiden lasten kokemusmaailmaa ja elämänpiiriä kuoron toimintaympäristönä. Nykyään Vox Aurea ei toimi koulun sisällä, mutta hengeltään se on musiikkikasvatusympäristö, jonka johtaja on ammattipedagogi. Tässä luvussa esittelen aiempia tutkimuksia musiikkikasvatuksen ja kuoron hyvinvointivaikutusten näkökulmasta. Lopuksi esittelen lyhyesti Vox Aureasta vuonna 2009 tehdyn tutkimuksen.

3.1 Musiikkikasvatus ja nuoret

Stephanie Pitts (2012) tutki ensimmäistä kertaa systemaattisesti musiikinopetuksen ja musiikkikasvatuksen pitkäaikaisia vaikutuksia. Tutkimus julkaistiin nimellä *Chances and Choices – Exploring the Impact of Music Education*. Hän arvioi, millainen musiikkikasvatus luo pohjan elämänmittaiselle musiikin harrastamiselle ja kiinnostukselle. Pittsin tutkimus on kvalitatiivinen ja narratiivinen. Data on kerätty Iso-Britanniasta ja Italiasta yli sadalta aikuiselta, jotka ovat aktiivisesti harrastaneet musiikkia tai ammattiuralla. Tämän datan kautta Pitts esittelee useita musiikkikasvatuksen tutkimuksen avaintemoja. Tutkimuksessa osallistujat reflektoivat omaa musiikkihistoriaansa, sitä muovanneita mahdollisuuksia ja vaikutuksia, roolimalleja, opettajien roolia ja musiikkikasvatuspolitiikkaa. Pittsin analyysi tuo esiin musiikkikasvatuksen keskustelun aiheita niin menneisyydestä kuin nykyajastakin ja esittelee tapoja, joilla koulun musiikinopetus voisi paremmin valmistaa ja kannustaa nuoria elämänmittaisen musiikkiharrastuksen pariin. Tutkimuksen tavoite on tutkia lapsuuden musiikkikokemusten

vaikutusta elämänmittaiseen musiikkisuhteeseen ja arvioida koulun musiikkikasvatuksen vaikutuksia niin musiikkisuhteeseen kuin asenteisiin musiikkia kohtaan. (Pitts 2012.)

Pitts (2012) toteaa tutkimuksessaan, että lapsuuden ja nuoruuden musiikkikokemuksilla on valtavan paljon vaikutuksia loppuelämän musiikkisuhteeseen, vaikka osa tutkittavista on päätenyt musiikkialalle ikään kuin vahingossa kun taas osaa on kannustettu musiikin pariin aktiivisesti. Musiikkiin kasvamiseen vaikuttavat sekä valinnat että mahdollisuudet, kuten käytettävissä olevat resurssit, ohjaus, tarjoutuneet ja tarjotut tilaisuudet, itsestä lähtöisin oleva halu tehdä musiikkia sekä perheen kannustus ja tuki. Vaikka elämäntarinat ovat moninaisia, tutkimuksesta voidaan yleistää joitakin pääpiirteitä musiikkikasvatuksen vaikuttavuudesta. Musiikkikasvatuksen seuraukset ovat kaikkein vaikuttavimpia, kun ne tapahtuvat monissa ympäristöissä, ja kun sekä kotona, koulussa että muissa oppimisympäristöissä annetaan mahdollisuuksia ja kannustusta musiikin etsimiseen ja löytämiseen. Musisointi oppitunnilla on keskeisessä asemassa siinä, että kaikki oppilaat voivat oppia musiikkia ja musiikin oppimisen strategioita sekä ymmärtää, että mahdollisuudet musiikkiin ovat avoimia kaikille. (Pitts 2012.) Omassa tutkimuksessani pureudun haastateltaville muodostuneeseen musiikkisuhteeseen yhden musiikkikasvatusympäristön, kuoron, kautta. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, mihin muuhun kuin musiikkisuhteeseen ja musiikkiin liittyviin ilmiöihin kuorotoiminta on mahdollisesti vaikuttanut.

McPherson, Davidson ja Faulkner (2012) tekivät tutkimuksen nuorten musiikkiharrastuksista ja kouluopetuksesta. 11–14 vuotta myöhemmin samat ihmiset osallistuivat tutkimukseen uudelleen ja heille tehtiin kyselyiden, haastatteluiden ja observoinnin perusteella musiikillinen profiili. Profiiliin kuuluivat musiikkiharrastuksen kesto, lopettamisen tai jatkamisen syyt, nykyisten musiikillisten kokemusten luonne, musiikin opiskelun vaikutus edellä mainittuihin sekä ajatuksia musiikista ja musiikkikasvatuksesta. Noin neljännes haastatelluista harrasti musiikkia jossain muodossa edelleen. Se on melko paljon, jos ottaa huomioon, kuinka paljon muitakin asioita, kuten taidetta, fysiikkaa, maantiedettä tai jalkapalloa, koulussa on opiskeltu ja harrastettu. Vanhemmilla, opettajilla ja vertaisilla nähtiin merkittävä vaikutus musiikkielämän kehittymiseen. (McPherson, Davidson ja Faulkner 2012, 74–75, 80.)

McPherson, Davidson ja Faulkner (2012, 77) jäsenivät tutkimuksessa kuvattua musiikillista toimintaa kolmeen kategoriaan seuraavasti:

1. Formaali, taitoon perustuva (ulkoisista lähtökohdista)
2. Luova, vertaislähtöinen, sosiaalinen (ulkoisista ja sisäisistä lähtökohdista)
3. Henkilökohtainen, itsesäätelyyn liittyvä.

McPherson, Davidson ja Faulkner (2012, 81) peilaavat kaikkea tutkimuksesta saatua aineistoa Burlandin ja Davidsonin (2004) tekemään tutkimukseen, jossa he kehittivät kolmiosaisen mallin toimivan musiikillisen uran ylläpitämiseen. Ylläpitäminen vaatii mallin mukaan seuraavia:

1. Positiivinen yhteistyö eli suhteet (musiikillisten) instituutioiden, perheen, opettajien ja ystävien kanssa
2. Tapoja ja strategioita selvitä uran haasteista (jotta oppiminen jatkuu)
3. Musiikin oleminen määrittävässä asemassa yksilön käsityksestä itsestään.

Oman tutkimukseni näkökulmasta oleellisinta on McPhersonin, Davidsonin ja Faulknerin (2012, 87) havainto siitä, että tärkeä musiikillisen toiminnan psykologinen lähtökohta on tarve tuntee yhteyttä ja saada hyväksyntää musiikkiin liittyvässä sosiaalisessa verkostossa, jonka vaikutus voi näkyä sekä positiivisessa että negatiivisessa mielessä.

Suvi Saarikallio (2009) on tutkinut nuorten psykososiaalista kehitystä suhteessa musiikkiin. Nuoruusiässä kohdataan vaativia kehityksellisiä haasteita, joissa nuoren identiteetti muovautuu pikkuhiljaa aikuisiän identiteetiksi. Musiikki on nuoren elämässä erityislaatuinen elementti, koska sen ominaisuudet tekevät siitä monipuolisen keinon tukea psykologisten päämäärien saavuttamista. Musiikki vaikuttaa fysiologisesti esimerkiksi rauhoittamalla, se on symbolinen ja tarjoaa rakenteen myös abstraktien asioiden kognitiiviselle prosessoinnille. Lisäksi se koskettaa voimakkaasti tunteita. ”Musiikin soundimaailman onkin sanottu kuvastavan hyvin nuoruusiän tunnekuohuja.” Tutkimuksissa on löydetty myös joitakin yhteyksiä tietynlaisen musiikkimaun ja tiettyjen kehityksellisten tarpeiden välillä. Sellaiset nuoret, jotka kuuntelivat monipuolisesti erilaista musiikkia, ovat parhaiten sopeutuneita nuoruuden kehitystehtäviin. (Saarikallio 2009, 221–223.)

Louhivuori (2011) raportoi, että kuorotoiminnassa sukupuolten väliset erot tunnekokemuksissa ovat merkittäviä, mutta se saattaa johtua myös muuan muassa naisten ja miesten erilaisesta tavasta puhua tunteistaan ja vastata tunteita koskeviin kysymyksiin.

Sen sijaan ikäryhmien väliset erot ovat pieniä, eli nuorisokuorolaiset saattavat kokea hyvinkin samankaltaisia tunne-elämyksiä kuin seniorikuorolaiset. Huomion arvoista on, että sosiaalinen konteksti vaikuttaa tunnekokemukseen. Ne ovat vahvempia, kun musiikilla pyritään vahvaan vuorovaikutukseen esimerkiksi esitystilanteessa yleisön kanssa tai illanvietossa kuorolaisten kesken. Louhivuori ehdottaakin, että musiikkiin liittyvien tunnekokemusten voimakkuutta tarkasteltaisiin ”kulttuurisessa ja sosiaalisessa kentässä tapahtuvana vuorovaikutustapahtumana”. (Louhivuori 2011, 98–111.)

Useat tutkijat ovat esittäneet, että musiikki voi tukea identiteetin rakennustyötä, sillä sitä vasten voi heijastaa omia kokemuksiaan ja muuttuvaa minuuttaan omassa rauhassa. Musiikin kautta nuorelle tarjoutuu mahdollisuus työstää suhdettaan ympäröivään maailmaan, löytää kosketus omiin tunnekokemuksiinsa, työstää identiteettinsä eri osa-alueita ja vahvistaa siten omaa itseymmärrystään ja –tuntemustaan samalla, kun musiikki vahvistaa jo olemassa olevaa identiteettiä ja auttaa ilmaisemaan sitä sekä tuomaan sen esiin. (Saarikallio 2009, 224).

Nuoruuden kehitysvaiheen tärkeä osa-alue on kasvaminen omaan päätäntävaltaan ja vastuun ottoon. Siihen tarvitaan tunne itsehallinnasta, siitä, että yksilö voi itse vaikuttaa omaan toimintaansa, ympäristöönsä, kokemuksiinsa ja tunteisiinsa. Tähän liittyy olennaisesti myös kokemus omasta pystyvyydestä, osaamisesta ja onnistumisesta. Musiikkiharrastukset antavat usein mahdollisuuksia oman toiminnan ohjaamiseen ja itsensä toteuttamiseen, ja antavat siten kokemuksen itsehallinnasta. Lisäksi musiikkiharrastus voi antaa onnistumisen ja oppimisen kokemuksia jo itsessään tai sen kautta, että nuori voi oppia kontrolloimaan impulssejaan ja opetella tunteidenhallintaa. (Saarikallio 2009, 225.)

Nuoruusiässä sosiaaliset suhteet ovat suuressa muutoksessa. Musiikin vahvuus ihmissuhteissa on paljolti sen symbolisella tasolla. Se voi olla nuoren tukena ihmissuhteiden muutoksissa sekä erottautumisessa että yhteenkuuluvuuden tunteen luomisessa, sekä läheisyyden että yksityisyyden tarpeissa. Useat tutkijat ovat todenneet musiikin vahvistavan identifioitumista vertaisryhmään, mikä on nuoruusiässä hyvin tärkeää. Musiikki ja jaetut musiikilliset kokemukset luovat yhteenkuuluvuutta ihmisten välille, mutta se voi myös luoda muistojen kautta yhteenkuuluvuudentunnetta silloin, kun nuori on yksin. (Saarikallio 2009, 226.) Yhteisten muistojen ja jaettujen kokemusten

lisäksi kuorossa jaetaan laaja yhteinen repertoaari, joka yhdistää kuorolaisen ennen kaikkea omaan kuoroonsa, mutta perinteisen ohjelmiston kautta myös laajemmin kuoroharrastajien ryhmään.

3.2 Kuoroharrastus hyvinvoinnin tukijana

Yleisesti ottaen kuorolaulua koskevissa tutkimuksissa raportoidaan hyödyllisistä terveysvaikutuksista. Vaikutukset näkyvät sosiaalisesta, psyykkisestä ja henkisestä näkökulmasta sekä laulajien itsensä arvioimina että objektiivisemmin mittaamalla fyysisiä vaikutuksia, kuten immuunijärjestelmän toimintaa. Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz ja Stewart (2010) raportoivat laajamittaisen, kansainvälisen ja WHO:n hyvinvointimittariin perustuvan tutkimuksen tuloksia artikkelissa *Choral singing and psychological wellbeing: Quantitative and qualitative findings from english choirs in a cross-national survey* ja vahvistavat aiemmin saatuja tutkimustuloksia. Artikkelissa tarkastellaan psyykkistä hyvinvointia. (Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz & Stewart 2010, 20–22.)

Tutkimuksessa kuorolaiset arvioivat kuorolaulun vaikutuksia hyvinvointiinsa, ja tulokset ovat selkeät. Suurin osa vastaajista on vahvasti samaa mieltä niiden väittämien kanssa, että kuorolaulu vaikuttaa heihin positiivisesti, ja vahvasti erimieltä negatiivisia vaikutuksia koskevien väittämien kanssa. Kysymykset koskevat parantunutta mielialaa ja elämänlaatua, suurempaa onnellisuutta, stressin vähenemistä ja emotionaalista hyvinvointia. Tutkittavat kuvaavat kuorolaulun auttavan heitä jaksamaan tilanteissa, joissa heillä itsellään tai heidän perheenjäsenillään on merkittäviä psyykkisiä vaikeuksia, kuten masennusta tai skitsofrenia, tai merkittäviä fyysisiä ongelmia, jotka vaikuttavat psyykeen, kuten sydänkohtauksesta toipuminen. Suurin osa kuorolaisista arvioi hyvinvointinsa hyväksi tai paremmaksi. Kuorolainen saattoi saada WHO:n mittarilla alhaiset tulokset psyykkisestä hyvinvoinnista, mutta kokea itse saavansa kuorolaulusta paljon apua. Tutkimusraportista käy ilmi merkittävä havainto: selkeä sukupuoliero naislaulajien ja mieslaulajien kokeman hyvinvointihyödyn välillä. Naiset kuvasivat kuorolaulun hyvinvointihyötyjä vahvemmin kuin miehet. Tutkijoiden mielestä se saattaa selittää osaltaan sitä, että kuoroissa edelleen majoriteetti harrastajista on usein naisia. (Clift ym. 2010, 20–32.)

Louhivuori, Siljander, Luoma ja Johnson (2012) tutkivat kuorolaulun hyvinvointivaikutuksia paikallistasolla Jyväskylässä, ja raportoivat 60–93-vuotiaiden kuorolaisten elämänlaadusta myönteisiä kokemuksia. Tutkimuksessa vertailtiin Jyväskylän seudun kuorojen laulajia ja Terveysten ja Hyvinvoinnin laitoksen keräämää suomalaisten hyvinvointia ja terveyttä koskevaa aineistoa, jolloin vertailu antaa yleiskuvan kuorolaisten elämänlaadusta ja terveydestä suhteessa muihin saman ikäryhmän edustajiin Suomessa. Muihin verrattuna kuorolaiset ovat tyytyväisempiä omaan elämänlaatuunsa, hyvinvointiinsa, terveyteensä ja kykyynsä selviytyä ympäristön kanssa, ja lisäksi he ovat harvemmin tyytymättömiä ihmissuhteisiinsa. Sosiaalisten suhteiden kannalta kuorolaulu on merkittävä harrastus ikääntyville, siellä syntyy tärkeitä ihmissuhteita, jotka ovat erityisen tärkeitä etenkin yksin asuville. Kuorolaiset osoittautuivat myös paremmin koulutetuiksi ja useammin avo- tai avioliitossa eläviksi, mikä voi myös selittää parempaa elämänlaatua. (Louhivuori, Siljander, Luoma & Johnson 2012.)

Kun kuoroharrastajia koskevat hyvinvointitutkimukset lisääntyivät ja osoittivat kuorolaululla olevan positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin, heräsi kysymys, missä määrin sen sisältämät negatiiviset kokemukset vähentävät hyvinvointivaikutuksia. Kuorotoimintaan liittyy aina kaksi tavoitetta, jotka ovat riskialttiita konflikteille: ensinnäkin saavuttaa mahdollisimman korkea musiikillinen ja esteettinen taso ja toisekseen integroida erilaisista musiikillisista ja henkilökohtaisista taustoista tulevat yksilöt kuoroksi. Kreuz ja Brünger (2012) tutkivat yli 3600 kuorolaisen kokemuksia selvittääkseen, miten yleisiä ja mihin liittyviä negatiiviset kokemukset kuoroharrastuksessa ovat. Tutkimuksesta käy ilmi, että sekä sosiaaliset ongelmat että esteettiset tavoitteet ovat suurimpia negatiivisten kokemusten aiheuttajia. Pääteemoiksi osoittautuvat kuoronjohtajaan, kuorokavereihin ja esityspuoleen liittyvät kokemukset. (Kreuz & Brünger 2012.)

Kuorolaulua voidaan tarkastella myös musiikkiterapian näkökulmasta, kuten kasvatustieteen tohtori, musiikin maisteri ja musiikkiterapeutti Liisa-Maria Lilja-Viherlampi on tehnyt väitöskirjassaan (2007). Tutkimus jäsentää sitä, miten musiikkiterapian tapaa nähdä ihminen, musiikki ja musiikillinen vuorovaikutus voidaan soveltaa musiikkikasvatukseen. Aihetta käsitellään sekä käsitteellisesti että empiirisesti asiantuntijahaastatteluiden ja musiikkiterapian erikoistumisopintokokonaisuuden opiskelijoiden tekstien kautta. Tutkimuksen tuloksena avautuu kuva siitä, mitä terapeutisuus musiikkikasvatuksessa tarkoittaa, miten siitä voidaan puhua

musiikkikasvatuksen yhteydessä, ja miten musiikin ja musiikillisen vuorovaikutuksen terapeuttiset näkökulmat voivat auttaa musiikkikasvatuksen kehittämisessä. (Lilja-Viherlampi 2007.)

Kuorolaulu antaa ihmiselle paljon sellaista hyvää, jota voidaan tarkastella musiikkiterapeuttisena vaikutuksena. Lilja-Viherlampi (2007) kuvaa lauluja ja laulamista musiikkiterapian työvälineenä, joka on yksi kaikkein käytetyimmistä. Tutkimusten mukaan laulu parantaa hapenottoa ja immuunipuolustusta, helpottaa stressiä ja kiihtymystiloja, vaikuttaa positiivisesti sosiaaliseen käyttäytymiseen, rentoutumiseen, kielellisiin toimintoihin, ajatteluun, osallistumisen ja osallisuuden kokemuksiin, identiteetin kokemiseen ja muisteluun. Lisäksi se tarjoaa kanavan vuorovaikutukseen, tunteiden ilmaisuun, kykyyn käsitellä tunteita, kohdata tarpeita ja tehdä psyykkistä työtä. Laulaessa ja ääntä tuottaessa aktivoitutaan kokonaisvaltaisesti, sillä kaikella laulamiseen liittyvällä fyysisellä toiminnalla (lauluasento, hengitys, äänentuotto lihaksistossa, äänen resonointi, artikulointi) on yhteys kehon tuntemuksiin, mielikuviin, muistoihin ja tunteisiin. Yhdessä laulettaessa mukaan tulevat eritasoiset sosiaaliset kokemukset. Yhteislaulu on yhteisöllinen hetki, mikä on jo sinänsä arvokasta ja tavoiteltavaa, mutta lisäksi lauluun osallistuva terapian asiakas voi kokea, että joku jakaa hänen ongelmansa. Yhteislaulu voi parantaa itsetuntoa rohkaisemalla äänenkäyttöön ja itseilmaisuun turvallisessa ilmapiirissä. Tutut ja tärkeät laulut herättävät mielikuvia ja tunteita jostain aikaisemmasta ja muistuttavat tutusta ja turvallisesta. (Lilja-Viherlampi 2007, 115–117.) Vaikka kuoroon hakeutunut ihminen ei hakeutuisikaan sinne tavoitteenaan saada terapiaa, yhteisen laulamisen terapeuttiset vaikutukset ovat silti läsnä.

3.3 Kokemuksia Vox Aureassa laulamisesta

Maija-Liisa Hyppönen (2009) on tehnyt pro gradu -tutkielman Vox Aureasta. Tutkielman tarkoituksena on selvittää, mitä Musiikkiluokkien kuoro ja nykyinen Vox Aurea on antanut laulajilleen 40-vuotisen taipaleensa aikana kysyen, millaisia kokemuksia kuorolaisilla on musiikkiluokkien kuorosta, mikä on motivoinut kuoroharrastukseen, mitä kuorossa on opittu ja millainen yhteisö kuoro on ollut. Hyppönen haastatteli yhdeksää kuorolaista neljän vuosikymmenen ajalta sekä kolmea kuoronjohtajaa. (Hyppönen 2009, 54.)

Tutkielmassa (Hyppönen 2009) käy ilmi, että kokemukset eri vuosikymmenillä ovat samansuuntaisia, ja kaikilla haastateltavilla musiikki on edelleen osa elämää erityisesti kuorossa laulamisen tai kuoron johtamisen muodossa joko työn tai harrastuksen kautta. Motivaation kannalta merkittäviä asioita ovat olleet musiikin tekeminen ja tavoitteellinen laulaminen hyvässä porukassa, oman laulutaidon kehittyminen ja mielekäs ohjelmisto sekä matkat ja esiintymiset. Kasvunpaikkana kuoro on ollut merkittävä. Toimintaan liittyy paljon myönteisiä muistoja ja monet haastateltavat kuvaavat kuoron tarjonnan heille kokemuksia, jotka eivät olisi olleet mahdollisia ilman kuoroa. Matkat tarjosivat mahdollisuuden tutustua eri kieliin ja kulttuureihin. Erityisen vahvoina ja vaikuttavina tutkielmassa nousevat esiin tunne-elämykset, kuten vahvat riemun ja liikituksen hetket. (Hyppönen 2009, 102–104.) Samankaltainen jatkumo on todennäköinen myös omassa tutkimustuloksissani.

Kuoronjohtajilla on ollut kuorolle suuri merkitys niin musiikillisesti kuin ilmapiirin luomisessa. Vaikka töitä tehtiin kurinalaisesti, ilmapiiri oli turvallinen ja hyvä. Sellainen ilmapiiri edisti rohkeutta heittäytyä ja ilmaista itseään, mikä puolestaan näkyy vahvana kuoroilmaisuna. Johtajat ovat hyödyntäneet tietoisesti myös yhteistoiminnallista oppimista. Kuoro on ollut merkittävä ryhmä ihmisenä kasvun ja musiikillisen kehityksen suhteen, ja tarjonnut nuorelle yhteisön, johon toisaalta peilata ja toisaalta nojata. (Hyppönen 2009, 103–106.)

Hyppösen (2009) tulosten perusteella tärkeänä kuorossa opittuna asiana pidettiin sosiaalisia- ja ryhmätöitä. Toisaalta myös ikävimmät kokemukset liittyvät ryhmässä toimimisen haasteisiin, mikä mielestäni kuvaa omalta osaltaan kuorolaulun merkitystä nimenomaan sosiaalisena yhteisönä ja on samassa linjassa Kreuzin ja Brüngerin (2012) tutkimustulosten kanssa. Hyppösen haastateltavat kertovat kavereiden ja ystävien merkinneen paljon, ja monet suhteet ovatkin kestäneet läpi elämän. Kuorolaiset ovat saaneet kuorossa myös vertaistukea muilta samassa tilanteessa olevilta nuorilta. (Hyppönen 2009, 104–105.)

4 SOSIAALINEN PÄÄOMA

Haastatteluja tehdessäni huomasin nopeasti, että vahvana yhdistävänä tekijänä nousivat esiin sosiaalisuus ja sosiaaliset suhteet kuorossa ja sen päättymisen jälkeen. Sosiaalisiin suhteisiin liittyivät vahvat hyvät ja huonot muistot, eli niiden merkitys on ollut suuri. Analysointivaiheessa havaintoni vahvistui eri teemojen ympärillä, joten valitsin teoreettiseksi näkökulmakseni sosiaalisen pääoman viitekehyksen.

4.1 Käsitteen määrittely

Sosiaalisen pääoman termillä viitataan yleensä sosiaalisten suhteiden tiettyihin ulottuvuuksiin, kuten sosiaalisiin verkostoihin, normeihin ja luottamukseen, jotka edistävät yhteisön jäsenten välistä vuorovaikutusta ja yhdessä toimimista. Se tehostaa sekä yksilön tavoitteiden saavuttamista että yhteisön hyvinvointia. Viime vuosien aikana sosiaalinen pääoma on ollut tapetilla myös hyvinvointipoliittisessa keskustelussa, sillä sosiaalinen pääoma vaikuttaa tutkimusten mukaan yksilön hyvinvointiin. (Ruuskanen 2002, 5–8.) Markku T. Hyypä (2011, 15–17) on tutkimuksissaan osoittanut sosiaalisen pääoman liittyvän hyvään fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen ja pitkään elinikään, ja ilmenevän keskinäisenä luottamuksena sekä osallistumisena yhteisiin tapahtumiin ja toimintaan. Sosiaalisen pääoman kartuttamisessa avaintekijä on sosiaalinen osallistuminen (Hyypä 2002a, 178).

Yhdysvaltalainen tutkija Robert Putnam (2002) osoittaa tutkimustensa valossa sosiaalisella pääomalla olevan laajoja hyvinvointipoliittisia vaikutuksia. Ruuskasen (2002) tulkinnan mukaan sosiaalinen pääoma helpottaa yhteisön toimintaa, saa ihmiset ymmärtämään riippuvuutensa toisistaan ja siten ottamaan toisensa huomioon ja olemaan empaattisia. Se parantaa informaation kulkua, mikä taas tehostaa talouden toimintaa ja auttaa päämäärien saavuttamisessa. Sosiaalinen pääoma lisää yhteisön jäsenten luottamusta järjestelmien toimivuuteen ja toisiin jäseniin, mikä tehostaa yhteiskunnassa talouden toimintaa ja auttaa päämäärien saavuttamisessa. Yksilötasolla sillä on psykologisia ja biologisia vaikutuksia, joiden kautta se parantaa terveyttä ja elämänlaatua. Hyvinvointipoliittisessa keskustelussa esillä olleet suuntaukset ovat yhteisön sosiaalisten verkostojen tiiviys, yleistynyt luottamus ja sosiaalinen vuorovaikutus sekä sosiaalisen pääoman ryhmäkuntaisuus. (Ruuskanen

2002, 7–9.) Sosiaalinen pääoma on aina kontekstisidonnaista, mikä myös hankaloittaa sen mittaamista, sillä sen ilmentymät ovat erilaisia eri maissa, alueilla ja yhteisöissä (Simpura 2002, 219).

Ei ole keksitty pätevää vastausta kysymykseen, miksi sosiaalinen pääoma muuttuu terveydeksi. Suurin osa hyvinvointia selittävistä selitysyrityksistä pohjautuu ajatukseen, jossa sosiaalinen ilmiö muuttuu psykologiseksi ja psykologinen ilmiö yksilön aivotoiminnaksi. Aivotoiminnat taas ohjaavat elintoimintoja terveyteen tai sairauteen. Luonnontieteissä hyvinvointivaikutusta on yritetty perustella muun muassa hormonaalisen säätelyjärjestelmän tasapainon tai epätasapainon kautta. Toisen selitysmallin mukaan yksilön immunologinen toiminta heikkenee, kun yhteisöllisyys vähenee. Sen sijaan keskinäinen apu ja kiinteät ystävyys-suhteet parantavat immuunivastetta. Hyypä pitää selityksiä kuitenkin kömpelöinä, eivätkä selitykset ota huomioon kaikkia todellisia aivotutkimuksen selitysedellytyksiä. (Hyypä 2005, 19–23.) Samaan aikaan on pohdittava, onko painopiste todellisessa terveydessä vai koetussa hyvinvoinnissa, kuten Louhivuoren, Siljanderin, Luoman ja Johnsonin (2012) hyvinvointitutkimuksessa.

Hyypän (2002a) mielestä sosiaalinen pääoma on yhteisön ominaisuus, joka on pidettävä erillään yksilön ominaisuuksista. Yhteisön vaikutus välittyy yksilön hyvinvointiin ja terveyteen monien vuorovaikutusten ja verkostojen avulla. Hän kuvaa yksilön terveyteen vaikuttavia sosiaalisen pääoman osatekijöitä kehäkaaviona, jonka keskiönä on yksilön terveys. Lähinnä terveyttä ovat sosiaalinen tuki, ympäristöpaine, osallistuminen, kontaktit ja aineelliset edut. Seuraavalla kehällä ovat verkostorakenne ja luottamus, sitä seuraavalla ympäristö ja uloimpana yhteisön kulttuuri ja historia. (Hyypä 2002a, 30–32.)

Sosiaalista pääomaa voidaan kuitenkin tarkastella myös yksilön näkökulmasta. Muun muassa Ronald Burt (1992) ja Nan Lin (1999) liittävät yksilöön sellaiset sosiaalisen pääoman näkökulmat, joissa analysoidaan sosiaalisten verkostojen jäsenelle tuottamia resursseja ja mahdollisuuksia. Burtille (1992) sosiaalinen pääoma tarkoittaa yksilön sellaisia suhteita, joiden avulla hän saa mahdollisuuksia hyödyntää taloudellista ja inhimillistä pääomaansa. Mitä keskeisempi asema yksilöllä on verkostossaan, sitä enemmän hän kykenee hyödyntämään niitä. Lin (1999) määrittelee sosiaalista pääomaa yksilön saamien hyötyjen kautta suhteiksi, joiden avulla yksilöt saavat käyttöönsä verkostoon kytkeytyviä taloudellisia resursseja tai hyödyllisiä kontakteja. Näiden

kontaktien avulla yksilöt voivat lisätä toimintansa odotettuja tuottoja, jotka voivat liittyä niin varallisuuteen, valtaan ja maineeseen kuin parantuneeseen terveyteen tai elämänlaatuunkin. (Ruuskanen 2017; Burt 1992; Lin 1999.)

Sosiaalisen pääoman vaikutuksista yksilöön puhutaan paljon hyvää, käsitteeseen liittyy myös kriittisiä ääniä. Jotkut kritisoivat sitä, että käsitteeseen liittyvän argumentaation logiikka on jäänyt hämäräksi. Toisten mielestä käsite on ahdistava siksi, että se selittää kaiken, muttei kuvaa mitään konkreettista. Sosiaalisesta pääomasta on monia kilpailevia määritelmiä, jotka painottavat sen eri ulottuvuuksia. Toiset tutkijat painottavat sen yhteisöä jakavaa, konfliktista luonnetta, kun taas toiset sen yhteen sitovaa luonnetta. Eri painotusten mukaan sosiaalisen pääoman voi ajatella tuottavan positiivisia tai negatiivisia lopputuloksia yksilölle, yhteisölle tai yhteiskunnalle. (Ruuskanen 2002, 8–9.)

Nykypäivänä kuulee paljon kriittistä keskustelua myös siitä, miten teknologia etäännyttää ihmiset toisistaan. Hyypä (2002a) kuitenkin puolustaa uutta teknologiaa sosiaalisen pääoman rakentumisen välineenä. Hänen mielestään kännykät, internet ja sähköposti yhdistävät enemmän kuin erottavat, sillä ne lisäävät vuorovaikutteisuutta ja tukevat siten yhteisöjen rakentamista. Internetissä surffailun on jopa osoitettu kasvattavan sosiaalista pääomaa. (Hyypä 2002a, 185). On totta, että teknologia mahdollistaa vuorovaikutuksen sellaisissa tilanteissa, joissa se ei muuten olisi mahdollista, esimerkiksi kaukana muista ihmisistä. Se ei kuitenkaan automaattisesti lisää yhteisöllisyyttä, vaan kuten kaikkea muutakin, teknologiaa voidaan käyttää hyödyllisesti tai haitallisesti, sosiaalisesti tai epäsosiaalisesti.

4.2 Sosiaalinen pääoma kuorossa

Vaikkei sosiaalinen pääoma olekaan tarkoin määritelty käsite, sen keskeiset elementit, kuten sosiaaliset verkostot, vapaaehtoisuus ja luottamus, jotka ovat läsnä kuorotoiminnassa. Hyypä (2002b) on tutkinut Suomen ruotsinkielisen väestön yhteisöllisyyttä ja kulttuurin myönteistä vaikutusta terveyteen ja pitkäikäisyyteen 1980-luvulta alkaen. Hän selittää ruotsinkielisten parempaa terveyttä ja pitkäikäisyyttä sosiaalisella pääomalla. Terveyttä edistäviksi sosiaaliseen pääomaan lukeutuviksi tekijöiksi osoittautuivat tutkimuksessa hyvien ystävien suuri lukumäärä, luottamus sekä uskonnolliseen ja kotiseututoimintaan osallistuminen. ”Esimerkiksi kuoroharrastus

osoittautui ruotsinkielisten naisten hyvän terveyden itsenäiseksi selittäjäksi”. Suomenruotsalaiset miehet ja naiset laulavat kuorossa, soittavat yhtyeissä ja osallistuvat kotiseututyöhön useammin kuin suomenkieliset. Hyyppä on sitä mieltä, että harrastustoiminnan lisääminen kasvattaisi sosiaalista pääomaa. Lapsia pitäisi kannustaa vapaaehtoiisiin harrastuksiin jo varhaislapsuudessa ja jatkaa esikoulussa, ja myös koulujen pitäisi tukea vapaaehtoista harrastustoimintaa. ”Kuorolaululle ja yhdessä musisoimiselle pitäisi varata enemmän aikaa kaikissa kouluissa.” (Hyyppä 2002b, 29–42, 53.)

Jukka Louhivuori, Veli-Matti Salminen ja Edward Lebaka (2005) ovat vertailleet kuorolaulajien kokemuksia yhteisön näkökulmasta Suomessa ja Etelä-Afrikassa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten sosiaalinen pääoma kehittyy yhteismusisoinnin kautta ja millainen merkitys musiikkiharrastuksilla on luottamuksen rakentumisessa yhteisön jäsenten välillä. Tutkimuksen kohdentaminen kahteen eri maahan mahdollistaa ilmiön tarkastelun erilaisissa kulttuurikonteksteissa. Tutkimuksen kvantitatiivisen osaan vastasi yhteensä yli viisisataa kuorolaista. Kuorolaisille tehtiin myös haastatteluja, mutta haastattelumateriaalia ei käytetty kyseisessä tutkimuksessa. Teoreettisena viitekehyksenä on Robert Putnamin määrittely sosiaalisesta pääomasta, jota tulkittiin väleillä individualistinen – kollektiivinen ja musiikki-/tavoitesuuntautunut – yhteisösuuntautunut. (Louhivuori, Salminen & Lebaka 2005.)

Louhivuoren, Salmisen ja Lebakan tutkimuksesta käy ilmi, että kuoro on kyselyyn vastanneille tärkein tai hyvin tärkeä harrastus, ja pääsy kuorolaulun harrastamiseen on laulutaitojen kehittyminen. Kuitenkin myös ryhmään kuuluminen ja tunne-elämykset ovat tärkeitä tekijöitä, vaikkakaan eivät kaikkein tärkeimpiä. Kuoro on laulajille kaikkein merkittävin yhteisö, ja kuorossa solmitut ystävyysuhteet koetaan tärkeiksi tai erittäin tärkeiksi etenkin eteläafrikkalaisten vastaajien mielestä. Vastaajat kertovat myös, että kuorossa voi keskustella henkilökohtaisemmista asioista kuin muissa yhteisöissä. (Louhivuori ym. 2005.)

Hyyppä pohtii, että paras vapaa-ajalla tapahtuvan toiminnan ja yhteisöissä syntyneiden kontaktien anti on kenties luovuuden kehittämisessä ja itsensä kouluttamisen puolella, koska koululaitos on siinä heikohko. Koulun ulkopuolinen harrastuspiiri osoittautuu usein ratkaisevaksi muun muassa työnsaannin ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Puhutaan vapaa-ajan merkityksestä kasvattavana elementtinä, koska kansalaisyhteisöt toimivat parhaiten

vapaa-ajalla. Ihmisten kouluttaminen luo ensisijaisesti henkistä pääomaa, joka toissijaisesti luo sosiaalista pääomaa. Koulussa opitaan sosiaalinen yhteistoiminta ja keskinäinen vuorovaikutus, mutta Hyypän mielestä koululaitoksen asia on myös koulutuskulttuuri harrastuksiin ja vapaaehtoiseen toimintaan. Koululuokat ovat yhteisöjä, joista voi kehittyä elinikäisiä yhteisöjä ja pienryhmiä. (Hyypä 2002a, 182–183.)

5 TUTKIMUSASETELMA

Tässä luvussa käyn läpi laadulliseen tutkimukseen piirteitä ja siihen liittyviä ongelmia suhteessa omaan tutkimukseeni. Raportoin ensin aineiston keruuseen ja analysointiin liittyvää toimintaani ja pohdin lopuksi tutkimuksen tekoon liittyviä eettisiä näkökulmia, kuten tutkimuksen luotettavuutta ja omaa rooliani tutkijana.

5.1 Tutkimuskysymykset

Tavoitteeni on hahmottaa tällä tutkimuksella sitä, miten Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoro ja siitä myöhemmin tullut Vox Aurea vaikuttaa laulajiinsa ja heidän elämäänsä pitkällä aikavälillä. Kiinnostukseni on laulajien omista kokemuksista ja ajatuksista. Siksi kysyn tässä tutkimuksessa:

Miten Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuorossa sen alkuvuosina laulaneet henkilöt kokevat A-kuoron vaikuttaneen elämäänsä?

Haluan selvittää myös sitä, ovatko kokemukset ja ajatukset kuoron viisikymmenvuotisen olemassaolon aikana ratkaisevasti muuttuneet. Siksi haluan kuulla myös Vox Aureassa laulavien nuorten ajatuksia tulevaisuuteen liittyen, ja kysyn tässä tutkimuksessa:

Miten Vox Aureassa laulavat nuoret ajattelevat kuoron vaikuttavan elämäänsä?

5.2 Menetelmä

Tutkimukseni on tapaustutkimus, jossa tutkitaan yksittäistä tapahtumaa tai rajattua kokonaisuutta. Siinä pyritään lisäämään ymmärrystä kyseessä olevasta ilmiöstä pyrkimättä yleistettävään tietoon. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009.) Tulokset eivät ole yleistettävissä, ja Aaltola ja Valli (2001) muistuttavat, että on syytä olla tietoinen siitä, mitä tutkimuksella halutaan saavuttaa. Aineistonkeruussa ja analysoinnissa voidaan käyttää useita menetelmiä, eikä koko prosessia voidakaan määritellä tiukkojen raamien sisälle. Tapaustutkimuksessa on tärkeää tuoda esiin tutkimusprosessi, jolloin tutkimusraportin lukija saa tietää, millä keinoilla tuloksiin on päädytty, ja hän voi näin arvioida tutkimuksen luotettavuutta. (Aaltola & Valli 2001, 180–190.)

Omassa tutkielmassani tapauksena on Vox Aurea, aiemmin Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoro. Halusin selvittää, mitä kyseinen kuoro on antanut laulajilleen historiansa aikana. Tulokset eivät kuitenkaan ole yleistettävissä kaikkiin kuoroihin eivätkä edes kaikkiin laulajiin, jotka lauloivat musiikkiluokkien kuorossa tai Vox Aureassa haastateltavien kanssa, saati kaikkiin laulajiin vuosikymmenten varrella, vaan kyseessä on pieni näyte. Useat aineistosta ilmenevät seikat ovat kyllä linjassa monien muiden kuorotutkimusten kanssa, mutta kyseessä ovat silti haastateltavien henkilökohtaiset kokemukset, jotka voivat antaa viitteitä muiden laulajien kokemuksista, mutta eivät anna yleistettävää tietoa. Tapaustutkimuksen tavoitteena onkin pohtia tapauksen, tässä Vox Aurean, merkitystä suhteessa aiempaan tietoon (Laine ym. 2007, 12). Kuoron vaikutustutkimuksia on tehty jonkin verran yleisellä tasolla. Nyt uteliaisuuteni kiinnittyy tiettyyn kuoroon ja laulajien kokemuksiin toiminnasta.

Tavoitteeni on selvittää, miten Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuorossa eli nykyisessä Vox Aureassa sen alkuvuosina laulaneet kuorolaiset kokevat kuorolaulun vaikuttaneen omaan elämäänsä. Vertailumahdollisuuden vuoksi haastattelin myös nykyisiä laulajia, miten he kuvittelevat kuorolaulun vaikuttavan elämänsä kulkuunsa, jotta saan jonkinlaisen käsityksen siitä, ovatko kokemukset mahdollisesti samankaltaisia vai muuttuneet huomattavasti vuosikymmenten saatossa. Lähestymistapani on aineistolähtöinen, sillä aikaisempia tutkimuksia aiheesta on vielä vähän, ja halusin varmistaa sen, että tarkastelutapani perustuu aineistosta ilmenevään pääsanomaan. En halunnut etukäteen lukita lähestymistapaani mihinkään tiettyyn teoriaan, vaan kuulla ensin kuorolaisten ääniä ja tutkailla tiettyyn teoriaan sitoutumatta, minkälaisia asioita aineistosta nousee.

5.3 Aineiston keruu

Olen jakanut aineiston keräämiseen liittyvän raportoinnin kahteen alalukuun siten, että luvussa 5.2.1 pohdin haastattelua aineistonkeruumenetelmänä yleisemmällä tasolla ja luvussa 5.2.2 kuvaan mahdollisimman tarkasti, kuinka aineiston kerääminen tapahtui tämän tutkimuksen osalta.

5.3.1 Haastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Aaltolan ja Vallin (2001) mielestä haastattelu muistuttaa monilta osin ihmisen välillä käytävää tavallista keskustelua, jossa haastattelija pyrkii saamaan vastauksia tiettyihin kysymyksiin. Teemahaastattelussa aihepiirit on mietitty etukäteen ja haastattelija varmistaa, että ne kaikki käydään läpi, mutta kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa ja järjestystä. Avoin haastattelu muistuttaa eniten tavallista keskustelua. Tällöin haastattelija ja haastateltava keskustelevat tietystä aiheesta, mutta kaikkien haastateltavien kanssa ei käydä läpi kaikkia aihepiirejä. Yksilöhaastattelun lisäksi voidaan tehdä myös ryhmähaastatteluja. (Aaltola & Valli 2001, 27–44.) Hirsjärven ja Hurmeen (2000) mielestä haastattelu on joustava menetelmä, sillä suora vuorovaikutustilanne antaa mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa, saada esiin motiiveja ja ymmärtää vastausten merkityksiä myös nonverbaalien vihjeiden perusteella. Haastattelun etuja ovat muun muassa se, että haastateltava nähdään aktiivisena, merkityksiä luovana subjektina, ja että haastattelijalla on mahdollisuus syventää ja selventää vastauksia sekä tutkia myös arkoja aiheita. Usein haastattelussa vastauksen suuntaa on vaikea tietää etukäteen, jolloin keskusteleva ote on hyödyllinen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34–35.) Teemahaastattelu, eli puolistrukturoitu haastattelu korostaa haastateltavien kokemuksia ja määritelmiä tilanteista. Yksityiskohtaisia kysymyksiä ei ole, vaan haastattelussa edetään teemoittain, jolloin haastateltavan ääni tulee paremmin kuuluviin. Teema-alueiden pitäisi olla niin väljiä, etteivät ne sido tai ohjaile haastateltavaa tutkijan haluamaan suuntaan. Kysymysten tulee pohjautua teoriasta ja tutkimustiedosta nousseisiin ilmiöihin ja peruskäsitteisiin. Ne eivät siis ole yksityiskohtaisia, vaan perustuvat teoreettisten pääkäsitteiden alakäsitteisiin tai -luokkiin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47–48, 66–67.)

Pohdittuani erilaisia haastatteluvaihtoehtoja päädyin tekemään teemahaastattelun, jossa on piirteitä avoimesta haastattelusta. Valinnan tarkoitus oli jättää haastattelussa riittävästi tilaa sellaisille teemoille, jotka nousevat haastateltavista itsestään. Toiset haastateltavat tarvitsevat kuitenkin enemmän kysymyksiä, kun taas toiset kertovat kokemuksistaan omaaloitteisesti hyvinkin kattavasti ja monipuolisesti. Teemat auttavat haastattelijaa ja haastateltavaa tarttumaan aiheeseen etenkin niissä tapauksissa, joissa haastateltava on persoonaltaan pidättyvämpi. Hirsjärven ja Hurmeen (2000) mielestä haastattelu ei ole täysin ongelmaton tiedonkeruumenetodi. He listaavat haitoiksi ja ongelmiksi muun muassa haastattelijan roolin, joka vaatii kouluttautumista, taitoa ja kokemusta, haastattelun

työläyden, työvälneiden kustannukset, haastattelun epäluotettavuuden sekä aineiston analysoinnin ja tulkinnan ongelmallisuuden. Arkaluontoisissa tapauksissa haastateltava saattaa olla taipuvainen antamaan sosiaalisesti korrekteja vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34–35.)

Koska nykyisten laulajien kohdalla ei ollut kyse tositapahtumien kertomisesta, vaan kuvittelusta ja arvailusta sen suhteen, miten kuorolaulu *voisi* vaikuttaa haastateltavien elämään, päädyin ryhmähaastatteluun. Ajatuksena oli, että nuoret innostuisivat kuvittelemaan tilanteita yhdessä ja saisivat toisiltaan ideoita. Ajattelin ryhmän toimivan myös sosiaalisena tukena, jolloin haastatteluun osallistuminen on vähemmän jännittävää ja siten puhuminen ja ideoiminen rennompaa. Sekä Hirsjärvi ja Hurme (2000) että Eskola ja Suoranta (2000) muistuttavat kuitenkin, että ryhmähaastatteluun liittyy tiettyjä ongelmia. Ryhmän ilmapiiri vaikuttaa siihen, ketkä puhuvat, mitä puhutaan ja milloin puheenvuoroja otetaan eikä toisaalta kaikkea rohjeta kertoa verrattuna kahdenkeskiseen haastatteluun. Ryhmähaastattelussa haastattelijalta vaaditaan taitoa olla läsnä tilanteessa ja rohkaista puhumaan ryhmässä mahdollisesti syrjään jääviä henkilöitä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 61-63; Eskola & Suoranta 2000, 97-98.)

5.3.2 Toteutus

Haastattelin tutkimuksessani kymmentä henkilöä siten, että tein yhden ryhmähaastattelun ja viisi henkilöhaastattelua. Oheisista taulukoista näkyy oleelliset tiedot haastateltavista.

koodinimi	luokka-aste	laulanut Vox Aureassa (vuosia)
Inka	abiturientti	6,5
Sini	lukion toinen	6,5
Aino	9.	4,5
Enni	9.	4,5
Heidi	9.	4,5
Ronja	lukion toinen	2,5

TAULUKKO 1: Ryhmähaastateltavien koodinimet ja taustatiedot.

Ryhmähaastatteluun osallistui Vox Aureassa tällä hetkellä laulavia nuoria kuorolaisten vanhemmasta päästä. Ryhmähaastatteluun valikoitui kuoron vanhimpia ja pitkäaikaisia laulajia, jotka pääsivät paikanpäälle. Ajatuksena oli, että vanhimmilla laulajilla olisi jo jonkinlaisia ajatuksia tulevaisuudestaan, jolloin he eivät enää laula Vox Aureassa. Haastateltavat ovat kaikki tyttöjä, kuten valtaosa tämänhetkisestä kuorokokoonpanosta.

koodinimi	musiikillinen tausta	musiikkiluokan aloitusvuosi	sukupuoli
Eino	ammattiura musiikin parissa	1969	mies
Sonja	30 vuotta ammattimuusikkona, nyt muissa töissä	1969	nainen
Leena	aktiivinen kuoroharrastaja	1971	nainen
Sampo	satunnainen kuoroharrastaja	1967	mies
Aila	ei musiikin harrastaja	1969	nainen

TAULUKKO 2: Yksilöhaastateltavien koodinimet ja taustatiedot.

Yksilöhaastateltavat lauloivat kuoron alkuvuosina silloisessa Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuorossa, josta myöhemmin tuli Vox Aurea. Yksilöhaastateltavia valitessani pyrin siihen, että he edustaisivat mahdollisimman monipuolista aktiivisuutta suhteessa musiikkiin ammattimuusikosta musiikkiharrastuksen kokonaan lopettaneeseen. Musiikkiharrastukset lopettanutta haastatelllessani kävi kuitenkin ilmi, että hän harrastaa edelleen aktiivisesti ja monipuolisesti musiikkia, mutta kuuntelijan roolissa. Tasapuolisuuden vuoksi halusin pyrkiä tasaiseen sukupuolijakaumaan. Kolmen ensimmäisen musiikkiluokan yhteenlaskettu suhde tyttöjen ja poikien välillä oli tasaisempi kuin nykyisessä, tyttövaltaisessa Vox Aureassa. Tyttöjä oli musiikkiluokalla lähes kaksi kolmannesta ja poikia reilu yksi kolmannes. Heidän edustajistaan tässä tutkimuksessa kolme viidennestä on naisia ja kaksi viidennestä miehiä.

Tein ryhmähaastattelun tammikuussa 2017 ja yksilöhaastattelut helmi- ja maaliskuun aikana. Ryhmähaastattelu kesti tunnin ja neljäkymmentä minuuttia, yksilöhaastattelut lyhimmillään puoli tuntia ja pisimmillään kaksi tuntia. Aaltola ja Valli (2001) muistuttavat, että haastattelun onnistumisen kannalta on tärkeää miettiä, missä haastattelu tehdään.

Tilanteen on hyvä olla rauhallinen, häiriötön ja virikkeetön. Haastattelulla on suurempi mahdollisuus onnistua haastateltavan kotikentällä, jossa hän tuntee olonsa varmaksi. (Aaltola & Valli 2001, 27–44.) Ryhmähaastattelu ja yksi yksilöhaastattelu tehtiin Jyväskylän yliopiston tiloissa, yksi haastateltavan kotona, yksi kahvilan rauhallisessa nurkassa ja kaksi työpaikalla. Kaikki yksilöhaastattelut sujuivat häiriöttä siten, ettei kuuloetäisyydellä ollut muita ihmisiä. Halusin, että haastattelutilanne on haastateltavalle mahdollisimman helppo ja luonteva, ja siksi kysyin jokaiselta, missä hänelle olisi helpointa tavata. Pysin pitämään kuitenkin tarkasti huolen siitä, ettei kuulemassa ole muita ihmisiä, mikä saattaisi vaikuttaa vastauksiin. Kaikki haastattelut päättyivät siten, että haastateltava totesi jollain sanoilla haastattelun ja muistelun olleen mukava kokemus. Eino, Sonja ja Sampo halusivat minua haastattelun päätteeksi. Ryhmähaastattelun alkupuolella haastattelutilan oveen koputettiin, ja kävin ovella juttelemassa luokkaan pyrkineen henkilön kanssa. Haastateltavat jäivät huomioni ulkopuolelle alle minuutiksi, mikä selvästi rentoutti tilannetta. Tallenteelta huomasin, etteivät he keskustelleet tuona aikana mistään sisällöllisesti uudesta asiasta. Palatessani tilanteeseen haastattelu jatkui keskustelunomaisempana, kun siihen asti tilanne oli edennyt enemmänkin kysymys–vastaus-periaatteella.

Haastattelun teemat muotoutuivat tutustuessani Vox Aurean historiaan ja keskustellessani maisterin tutkielmastani, Vox Aureasta ja ylipäätään kuorolaulusta Vox Aurean johtajan Sanna Salmisen kanssa. Ajatukseni oli lisätä yksilöhaastatteluiden teemarunkoon ryhmähaastattelussa esiin nousseet teemat, koska halusin kuulla aikuisten näkökulman samoista teemoista. Ryhmähaastattelusta ei kuitenkaan noussut uusia teemoja runkoni ulkopuolelta. Lisäksi sain teemojen valitsemiseen apua ja palautetta opiskelijatovereiltani ja ohjaajaltani Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen maisteriseminaarissa.

Haastateltavat eivät saaneet kysymyksiä etukäteen, mutta kerroin heille haastattelua sopiessani, että haastattelu koskee heidän omia kokemuksiaan siitä, miten he kokevat kuorolaulun vaikuttaneen elämänsä kulkuun. Aloitin haastattelun aina kertomalla hieman itseni ja tutkimukseni taustaa ja kysymällä haastateltavan taustaa musiikin parissa: oliko jotain jo ennen musiikkiluokkaa, minne tie vei sen jälkeen, oliko muutakin kuin kuoro ja niin edelleen. Tämän tarkoituksena oli orientoida haastateltavia aiheeseen, herätellä muistoja, luoda rentoa ja luottamuksellista ilmapiiriä ja antaa minulle taustatietoa haastateltavista. Ryhmähaastattelussa halusin, että jokainen kertoi oman taustansa

vuorollaan, jotta jokainen pääsisi kerran ääneen ennen varsinaisia kysymyksiä, jotta keskusteluun osallistuminen olisi mahdollisimman helppoa ja alkujännitys poistuisi. Monessa tapauksessa vastaus ensimmäiseen kysymykseen siirtyi jo muiden teemojen puolelle.

Aloituksen jälkeen kysyin yksilöhaastateltavilta pääkysymykseni eli sen, miten he kokevat kuorolaulun vaikuttaneen elämänsä kulkuun, ja nuorilta, miten he ajattelevat kuorolaulun vaikuttavan elämänsä kulkuun tulevaisuudessa. Usein ennalta valitsemani teemat nousivat esiin tämän kysymyksen myötä, jolloin kysyin niistä tarkentavia kysymyksiä. Jos niin ei käynyt, kysyin suoraan, mitä haastateltava ajattelee kyseisestä teemasta. Pyrin käyttämään neutraaleita kysymysmuotoja, kuten: ”Minkälaisia ajatuksia tämä herättää?” tai ”Mitä ajattelet tästä?”. Jos haastattelun lomassa nousi esiin teemoja, joita en ollut suunnitellut, tartuin samanarvoisin myös niihin ja esitin tarkentavia lisäkysymyksiä. Tarkoitukseni oli saada mahdollisimman monipuolinen kuva vastauksesta pääkysymykseen eikä hankkia tietoa ainoastaan ennalta valitsemistani teemoista. Lopuksi kysyin vielä uudestaan, nouseeko niin sanotusta pääkysymyksestä vielä jotain, mitä haastateltava haluaisi sanoa. Näin tulimme haastattelun aikana käyneeksi läpi ainakin seuraavat teemat suhteessa kuorolauluun Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuorossa/Vox Aureassa:

1. haastateltavan musiikillinen tausta
2. miten haastateltava kokee kuorolaulun vaikuttaneen elämäänsä (aikuiset)/tulevaisuuteensa (nuoret)
3. harrastukset, opiskelu ja/tai ammatinvalinta
4. sosiaalisuus ja sosiaaliset suhteet
5. kansainvälisyys
6. identiteetti ja persoonallisuus

5.4 Aineiston analyysi ja tulkinta

Litteroin haastattelut sanasta sanaan, mutta luvussa 6 käytettävät suorat lainaukset olen tarpeen vaatiessa tiivistänyt selkeämpään muotoon jättämällä pois ylimääräiset tilkesanat. Jätin ne kuitenkin näkyviin, jos haastateltavan ilmaisussa on tulkinnan kannalta oleellisia täytesanoja, kuten pohtimista tai ajatuskatkoja. Litteroinnin jälkeen koodasin erilaisia kuorolaulun vaikutuksia värikoodein, minkä jälkeen tiivistin tekstiä aihealue kerrallaan ensin ydinlauseiksi ja vaihe vaiheelta yläkäsitteiksi. Niin sain ymmärryksen siitä, minkälaiset teemat ja aiheet toistuivat haastatteluteemojen sisällä, ja haastatteluja tehdessäni syntynyt käsitys sosiaalisten näkökulmien tärkeydestä vahvistui.

Analysoin litteroimaani aineistoa realistisen kielikäsitteilyn kautta. Realistisessa kielikäsitteilyssä olen kiinnostunut siitä, mitä ihmiset ajattelevat ja millaisia kokemuksia heillä on kiinnittämättä huomiota puhe- ja ilmaisutapoihin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2009). Lopuksi vertailin nykyisten laulajien aineistosta nousseita käsitteitä ja teemoja entisten laulajien aineistosta nousseisiin käsitteisiin ja teemoihin kiinnittäen huomioni niiden yhtäläisyyksiin ja eroihin.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä ei voida arvioida samalla tavalla kuin määrällisen tutkimuksen (Eskola & Suoranta 2000, 208-222; Mäkelä 1990). Luotettavuuden arviointi on kuitenkin keskeinen osa tieteellistä tutkimusta, sillä tutkimukselle on asetettu arvoja ja normeja, joihin sen tulisi pyrkiä, ja hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen onkin tutkimuksen uskottavuuden perusta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009). Opetusministeriön Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2002, 3) ohjeiden mukaan hyvän tieteellisen käytännön mukaista on, että:

”tutkijat työskentelevät tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen mukaisesti (rehellisyys, huolellisuus, tarkkuus), käyttävät tieteellisen tutkimuksen vaatimusten mukaisia ja eettisiä menetelmiä tiedonhankinnassa ja arvioinnissa sekä huomioivat asianmukaisesti toisten tutkijoiden tekemän työn.”

Tutkielmaa tehdessäni olen pyrkinyt rehellisyyteen, huolellisuuteen ja tarkkuuteen parhaan kykyni ja ymmärrykseni mukaan. Sen takia olen muun muassa raportoinut ja kirjoittanut muistiinpanoja prosessin vaiheista pitkin matkaa.

Täysi objektiivisuus edellyttäisi sitä, että tutkija katsoisi tutkimuskohdetta puolueettoman sivustakatsojan näkökulmasta, ulkoapäin (Eskola & Suoranta 1998, 17). Tutkijan ei kuitenkaan ole mahdollista olla täysin objektiivinen, kuten Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2009) toteavat: ”eihän kenenkään ole mahdollista irrottautua itsestään ja sulkea pois täysin omaa ajatteluaan”. Siksi onkin riittävää, että tutkija aktiivisesti tiedostaa omat asenteensa ja uskomuksensa tutkimaansa aihetta ja ilmiötä kohtaan, ja pyrkii toimimaan niin, etteivät ne vaikuttaisi tutkimukseen liikaa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009.) Pyrin tutkimusta tehdessäni mahdollisimman suureen objektiivisuuteen.

Raportoinnissani pyrin osoittamaan selkeästi, milloin kyse on henkilökohtaisesta mielipiteestäni.

5.6 Tutkijan rooli

Oma suhteeni nuorisokuorotoimintaan ja Vox Aureaan on läheinen, sillä olen itse saanut lapsuuteni ja nuoruuteni aikana erittäin positiivisia kokemuksia sekä musiikkiluokkien kuorosta Kokkolasta että kymmenen vuoden ajan nuorisokuorosta Kari Pappisen johdolla Kokkolan nuorisokuorossa. Sekä muusikon että musiikkikasvatuksen opinnoissani olen erikoistunut kuoronjohtoon ja toimin tällä hetkellä Vox Aurean äänenmuodostajana. En siis ole tutkijana lähelläkään neutraalia tätä aihetta kohtaan, ja lähtökohtaisesti oletan omien kokemusteni perusteella kuorolaulun vaikuttavan positiivisesti yksilön ja yhteisön elämään. Tutkielmanteon eri vaiheissa olen kuitenkin pyrkinyt olemaan mahdollisimman objektiivinen, neutraali ja avoin aineistosta nouseville näkökulmille. Erityisesti haastatteluja tehdessäni oli vaikeaa pysytellä lähellä neutraalia. Jotta haastattelutilanteet olisivat mahdollisimman aitoja keskustelutilanteita, en voinut piilottaa omaa persoonaani ja tapaan reagoida keskusteluun ilmein, elein ja nauruin. Pyrin kuitenkin jatkuvasti pitämään asian mielessäni ja antamaan tilaa myös muunlaisille mielipiteille. Koska toin tahtomattanikin haastattelutilanteissa esiin positiivisen suhtautumiseni kuorotoimintaan, pyrin sopivassa välissä tuomaan tietoisesti esiin myös sen, että kuorotoimintaan liittyy kaikenlaisia tunteita ja muistoja, jotka haluaisin myös kuulla.

Olennaista tutkijan roolissa on myös se, että tutkittavat voivat luottaa tutkijan kertovan heille rehellisesti tutkimuksen tarkoituksesta ja mahdollisista vaikutuksista, ja että heidän anonymiteettinsä säilyy. Myös suuri yleisö luottaa tutkijoihin ja tutkimuksiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009.) Pyrin toimimaan tutkijana parhaan taitoni mukaan tuon luottamuksen arvoisesti tekemällä perusteltuja päätöksiä, punnitsemalla valintojani eri näkökulmista, pyrkimällä mahdollisimman suureen objektiivisuuteen ja raportoimalla tutkimusprosessin vaiheita ja tuloksia avoimesti, rehellisesti ja läpinäkyvästi.

5.7 Tutkimuseettisiä kysymyksiä

Tutkijalla on eettinen velvollisuus suojella tutkittavien anonymiteettiä, mikäli henkilöllisyyden paljastamisesta voi koitua tutkittaville haittaa tai mikäli tutkittavat eivät halua henkilöllisyytensä paljastuvan. Anonymiteetti helpottaa myös arkaluontoisten asioiden kertomista, jolloin tutkimustulokset eivät yhtä helposti vääristy esimerkiksi sosiaalisen paineen takia. Lupasin haastateltavilleni, ettei heidän tunnistetietojaan julkaista, mutta tietenkin etenkin tapaustutkimuksessa on olemassa riski, että läheiset tunnistavat haastateltavat heidän kertomiensa asioiden pohjalta. Olen kuitenkin suojellut haastateltavien nimettömyyttä parhaani mukaan käyttämällä litteroidussa tekstissä sekä tässä tutkimusraportissa peitenimiä, joista on pääteltävissä vain tutkittavan sukupuoli. Kaikki nimet on valikoitu suomalaisten nimien listasta satunnaisesti siten, ettei kuorossa laula raportinkirjoitushetkellä samannimisiä henkilöitä. Jos tutkittavan nimen ja koodinimen välillä on jokin yhteys, esimerkiksi sisaruksen nimi, se on täysin sattumaa eikä ole siitä tietoinen.

Pyysin alaikäisten tutkittavien vanhemmilta erikseen tutkimusluvan. Lähetin heille sähköpostin, jossa kerroin tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja haastattelurungon sekä omat yhteystietoni, joihin voi ottaa yhteyttä, mikäli vanhemmat haluavat kysyä jotain. Pyysin heitä vastaamaan sähköpostiini, mikäli heidän lapsensa ei saa osallistua tutkimukseen, eikä saanut yhtään vastausta.

Tutkimuseettisesti on tärkeää antaa ajatuksista ja tutkimustuloksista kunnia niille, joille kunnia kuuluu. Siksi olen tehnyt parhaani viitatakseni mahdollisimman selkeästi ja mainitakseni tarkasti lähteet, joita olen hyödyntänyt.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Esittelen tutkimustulokset ensin päätutkimuskohteeni eli aikuisten haastateltavien osalta, sitten nuorten ja lopuksi teen lyhyen yhteenvedon tulosten yhtäläisyyksistä ja eroista. Tutkimustulokset on jaettu teemoittain alalukuihin painokkaimmasta kevyimpään. Teemat mukailevat haastatteluteemoja, mutta eivät noudata niitä orjallisesti, vaan jaottelun lähtökohtana on käytetty aineistosta esiin nousevia yläkäsitteitä ja kategorioita. Koska monet aihealueet liittyvät läheisesti toisiinsa, esimerkiksi työelämätaidot, identiteetti ja sosiaalisuus kulkevat monissa tarinoissa käsi kädessä, tiukka kategorioiminen on mahdotonta.

6.1 Aikuiset

Haastattelin aikuisia kahden kesken haastateltavan itse ehdottamassa paikassa, ja kaikki haastattelut sujuivat häiriöttä. Painokkaimmiksi osa-alueiksi tuloksissa nousevat sosiaaliset suhteet ja kansainvälisyys. Opiskeluun ja ammatinvalintaan liittyvät kysymykset painottuvat luonnollisesti eri tavoin riippuen siitä, minkälainen musiikkisuhde ja urapolku itse kullakin on.

6.1.1 Sosiaaliset suhteet

Vaikuttavimpana näkökulmana läpi haastattelujen ja eri teemojen nousee esiin sosiaalisuus kuorossa ja musiikkiluokilla. Sosiaaliset suhteet ja ilmiöt nousevat esiin monen eri teeman alla, liittyen voimakkaasti esimerkiksi haastateltavien kertomuksiin kansainvälisestä toiminnasta tai identiteetistä ja persoonallisuudesta. Tässä luvussa kerron puhtaasti sosiaalisista ilmiöistä, kuten ystävyysuhteista, ja raportoin muihin teemoihin liittyvistä sosiaalisista näkökulmista kyseessä olevaa teemaa käsittelevässä alaluvussa.

Sosiaaliset suhteet A-kuorossa olevien musiikkiluokkalaisten kesken ovat kaikkien haastattelujen mukaan pitkäaikaisia ja tiiviitä, ja ylipäätään musiikkiluokat koetaan tiiviiksi yhteisöksi. Kokemus on samassa linjassa kuorotutkimusten kanssa. Muun muassa Louhivuori, Salminen ja Lebaka (2005) todistavat tutkimuksessaan, että musiikkiharrastus tiivistää yhteisön jäsenten välisiä suhteita ja rakentaa luottamusta heidän välilleen –

ihmissuhteet tällaisissa yhteisöissä koetaan hyvin merkittäviksi. Haastateltavieni kertomuksissa merkittäviä tekijöitä vaikuttavat olleen yhteiset kiinnostuksen kohteet, eli musiikki, samanhenkisyys, pitkä aika yhdessä ja suuret, yhdessä koetut elämykset, kuten konsertit, kilpailut ja matkat. Sonja epäilee, että kolme ensimmäistä luokkaa ovat erityisen tiivis ryhmä, koska he olivat niin tiiviisti yhdessä yli luokkarajojen. Aila ja Eino kertovat, että kiusaamista ei ollut, vaikka ihmiset olivat hyvinkin erilaisia ja että hyvä ilmapiiri oli myös opettajan ansiota. Vain Leena kertoo kokeneensa jonkinlaista kiusaamista, josta kerron tarkemmin luvussa 6.1.6.

Aila sai erityisesti lapsena musiikkiluokan ja kuoron kautta paljon hyviä ystäviä. Samojen elämänpiirien jakaminen ryhmäytti: ”Se toi paljon positiivista siihen elämään ja ystävyteenkin. Ei tarvinu toisille selittää, jos joku asia mietitytti tai muuta.” Aila ei kuitenkaan jatkanut lukioon, joten hän jäi pois porukasta eikä musiikkiharrastuksillekaan tuntunut olevan enää aikaa ammattiopintojen ja muun elämän ohella.

Sampo vertaa koulu- ja kuoroaikaisia ystäviään perheeseen ja pitää pitkään jatkuneita, läheisiä suhteita hienona asiana.

”Kyllähän meillä varmaan sellanen viha-rakkaussuhde oli keskenämme. Sitä me ollaan mietittykin, että tää meidän porukka on niin kummallinen. Yli viisikymmentä vuotta on ollu olemassa käsite ”me”, niin sitä ollaan niinku siskoja ja veljiä ja sitten kun tavataan niin se tarina jatkuu siitä, mihin se viimeksi jäi. Se on hieno asia.”
(Sampo)

Sampo kertoo, että kuorotoiminta avarsi sosiaalisuutta muun muassa monikulttuurisuuden näkökulmasta. Kaikkein vanhimpia musiikkiluokkalaisia edustava Sampo muistelee nauraen, kuinka vanhoiksi he kokivat itsensä 15–16-vuotiaina, kun nuorimmat kuorolaiset näyttivät vielä ihan lapsilta. Lisäksi lapset oppivat kuorossa, että he voivat saavuttaa arvostettavia asioita, vaikka monet olivat vaatimattomista taustoista. He olivat ylpeitä siitä, että saivat aikaan jotain hienoa.

Sonja ja Eino kertovat saaneensa musiikkiluokilta pitkäaikaisia ystäviä. Eino muistelee hymyillen, kuinka musiikkiluokan ensimmäisenä päivänä asteli koulun pihalle ja tapasi ensimmäisenä pojan, jonka kanssa on edelleen hyvä ystävä.

”Sieltä on tullu paitsi musiikkia ni mielettömän kiinteitä ja hyviä ystävyssuhteita, jotka perheinä on ollu ja pitää perheinä yhteyttä, on kummeja ristiin ja sitä ja tätä. Eli

semmonen sosiaalinen ulottuvuus tuli siitä pitkästä kolmosluokalta ylioppilaaks, se on hirveen pitkä aika samojen ihmisten kanssa. Ja saman henkisten.” (Eino)

”Sieltähän ne ystävyysuhteet tuli, jotka kantaa vieläkin.” (Sonja)

Sonja kertoi hymyillen, kuinka kolmen tai neljän ensimmäisen musiikkiluokan entiset oppilaat ovat vastikään perustaneet Facebookiin ryhmän, jonka kautta pitävät yhteyttä ja jakavat kuvia ja muistoja vuosikymmenten takaa. Hän näytti varsinaisen haastattelun jälkeen kuvia myös minulle ja kertoi nimeltä kuvassa olevia henkilöitä ja kuviin liittyviä muistoja. Hymyn määrästä ja muusta Sonjan olemuksesta oli helposti aistittavissa, että muistelu oli mukavaa ja muistot iloisia, jopa niin että yhä nauratti. Eräs liikuttava muisto kirvoitti jopa kyyneleet Sonjan poskille. Niin läheiseksi ja tärkeäksi hän koki yhteisön jäsenet. Empatia onkin yksi sosiaalisen pääoman merkki. Facebook-aktiivisuus vahvistaa Hyypän (2002a) väittämää siitä, että uusi teknologia voi yhdistää verkostoja ja toimia sosiaalisen pääoman rakentumisen välineenä – entisten musiikkiluokkalaisten Facebook-ryhmä mahdollistaa yhteydenpidon ryhmänä, tukee yhteisön ja ryhmätunteen ylläpitämistä eikä ole ollenkaan vähäpätöinen elementti.

Leena näkee sosiaalisissa suhteissa pitemmänkin jatkumon. Ensinnäkin hän on kasvanut sosiaalisuuteen musiikkiluokkien kuoroyhteisössä. Toisaalta hän ei olisi rohjennut nuorena muihin kuoroihin ilman musiikkiluokkien A-kuorossa saamaansa kokemusta. Erilaisten kuorojen kautta hän on saanut työelämäänsä aivan erilaisia kontakteja kuin muuten olisi saanut, sillä hän on laulanut kuoroissa, joissa on ollut koulutettuja ihmisiä ja sosioekonomiselta taustaltaan paremmassa elämässä eläviä, kuin hänen oma biologinen perheensä silloin oli. Myös arvot kuoroissa laulavien henkilöiden ja oman, työntekoon, säästäväisyyteen ja elintason nostamiseen keskittyvän perheen välillä olivat suuria. Leena kuvailee kuoroista erilaisia henkilöitä ja yhteisiä muistoja, ja toteaa lopuksi: ”Ne on antanu ihan mahtavan rikkauden – kaikki nää kuorot.” Leenan kuvaama kokemus on samassa linjassa kuin Johnson, Louhivuori ja Sijander (2016), jotka mainitsevat yhdeksi kuoron hyvinvointia lisääväksi tekijäksi juuri eritaustaisten ihmisten kirjon. Kuorossa voi laulaa pankkiireita, opettajia, sosiaalityöntekijöitä ja niin edelleen, mikä tarjoaa kuorolaisille mahdollisuuden saada informaatiota niiltä elämänaloilta, mikä voi osaltaan edistää hyvinvointia (Johnson ym. 2016, 14).

Erityisesti sosiaalisista suhteista puhuttaessa haastateltavat puhuivat alinomaa musiikkiluokkalaisista eivätkä A-kuorosta. Ystävyys-suhteiden muodostumisessa viitattiin pitkään yhteiseen koulutaipaleeseen ja monipuolisesti jaettuun kokemuksiin, joiden joukossa oli kuoron kanssa saatujen kokemusten lisäksi muun muassa orkesteritoiminta ja muut oppitunnit. A-kuoro yhtenä musiikkiluokkien tärkeimmistä toimintamuodoista mahdollisti paljon yhteisiä, tiivistäviä kokemuksia sekä toiminnan luokkarajat ylittävästi, mutta on silti oleellista huomata musiikkiluokkakokonaisuuden merkitys vastauksissa.

6.1.2 Identiteetti ja persoonallisuus

Kysymys kuorossa laulamisen vaikutuksista identiteettiin tai persoonallisuuteen hahmottui haastateltavien mielessä eri tavoin, mikä oli oletettavaakin, sillä en tarkemmin määritellyt kumpaakaan käsitettä haastattelutilanteissa. Halusin kuunnella, minkälaisista näkökulmista kukin lähestyy kysymystä suhteessa häneen itseensä ja kuoron vaikutuksiin. Suuri osa vastauksista liittyivät erityisesti työelämässä tarvittaviin sosiaalisiin taitoihin sekä esiintymistaitoihin, ja lähes yksimielisesti oltiin sitä mieltä, että vaikutusta on ollut. Ainoastaan Aila koki hieman vaikeaksi kuvata kuoron vaikutuksia persoonallisuuteen, mutta pohti kuitenkin, että musiikin käyttö jollain lailla viilaa tai tuo lisää ihmiseen.

Keskusteltaessa itsestä, identiteetistä ja persoonallisuudesta kaikki haastateltavat nostivat esiin sosiaalisen yhteisön ja vuorovaikutuksen toisten kanssa. Sosiaalisuus ja ryhmässä toiminen koettiin itseen vaikuttavaksi tekijäksi. Se on johdonmukaista, sillä ihminen kehittyy persoonaksi ihmissuhteissaan. Erityisesti tässä yhteydessä yhteisönä ei aina pidetty A-kuoroa vaan omaa luokkaa ja muita musiikkiluokkia, mikä on ymmärrettävää, sillä samat henkilöt lauloivat toistensa kanssa erilaisissa musiikkiluokkien sisäisissä kuorokokoonpanoissa, soittivat orkestereissa ja jakoivat muuta kouluarkea. Runsas kuorotoiminta kuuluu silti hitsanneen oppilaita yhteen niin luokkien sisällä kuin luokkarajat ylittävästi.

Eino arvelee sen muokanneen ihmistä, että on kasvanut tiiviissä sosiaalisessa yhteisössä. Raskaistakin ajoista, esimerkiksi koeviikoista tai ylioppilaskirjoituksista huolimatta kouluun on ollut joka päivä mukava mennä, kun on ollut tuttu, hyvä porukka. Eino kertoo, että vahvaa me-henkeä koettiin musiikkiluokkien alusta lukion loppuun saakka, mikä on

muokannut hänen sosiaalisuuttaan. Sonjakin nostaa esiin yhteishengen ja työskentelyn yhteisten tavoitteiden eteen, jotka nousivat musiikkiluokalla valtavan keskeiseen rooliin, koska musiikki oli kaikille yhteinen harrastus. Lisäksi esiintymismatkat ja konsertit hitsasivat porukkaa yhteen. Aila kaippaa nykypäivänäkin muun muassa työelämässä vahvaa yhteisöllisyyttä, jota kuorossa ja musiikkiluokilla koki.

Leena puhuu ”hyväksyttävästä kaksijakoisuudesta”, jota kuoroelämässä oppii. Lapsi ja nuori saa kuorossa kokea hyväksyntää ja ryhmään kuulumista olemalla toisaalta samanlainen kuin muut ja osa ryhmää samanlaisissa kuoropuvuissa, mutta hän on yhtä lailla hyväksytty ja arvokas myös univormun ulkopuolella silloin, kun ei ole samanlainen kuin kaikki muut. Saarikallio (2009) puhuu musiikista ryhmään identifioitumisen väylänä, mutta kuoro tuo mukanaan myös ulkomusiikilliset tekijät, kuten yhtenäisen ulkoasun. Hyväksyntä on rohkaissut Leenaa elämässä eteenpäin.

”Ja sitte oon tunkenu itteni myös Colorado-kueroon ja operetteja... Carmenia tekemään... ja hirveesti kaikkee semmosia. Uskaltanu. Että kyllä se riittää mikä minä olen.”

Leena opiskeli laulua myös yksilöopetuksessa konservatoriossa, mutta hänen mielestään se ei ollut yhtä mukavaa kuin kuorossa laulaminen. ”Ei se antanu semmosta ku se, mihin yhdessä toisten kanssa pääsi.”

Aila nostaa esiin sen, että kuoromaailmaan liittyy paljon muutakin kuin itse laulaminen. Siihen liittyy myös vapaa-aikaa, jossa ”pitää sietää erilaisia ihmisiä ja erilaisuutta”. Hänen mielestään se kehittää kuorolaisia, minkä voi nähdä myöhemminkin omassa elämässään.

Sonja kertoo perineensä kuorosta taidon työskennellä muiden kanssa ja sen, että ymmärtää hyvän yhteistyön merkityksen kokonaisuuden rakentumisessa.

”Se yksi heikko lenkki siellä voi pilata koko yhteistyön ja sehän tiesti pätee ei pelkästään musiikkiin vaan mihin tahansa työyhteisöön, missä vähänkään tiimimäisellä tavalla toimitaan niinku nykysin toimitaan. Ni että miten tärkeä se on, et jokainen lenkki toimii ja kantaa sen oman vastuunsa siitä hommasta. Se on musta yks ihan tosi tärkeä juttu.” (Sonja)

Monelle kuoro on opettanut taitoja, joita he käyttävät nykyään työelämässään. Eino on varma siitä, että A-kuoron toiminta on vaikuttanut hänen ammatilliseen identiteettiinsä kuoronjohtajana. Hän on vakuuttunut, että on imenyt vaikutteita Torsten Lindforsin ja Kari

Ala-Pölläsen toiminnasta kuoronjohtamisen dynamiikkaan ja pedagogiikkaan, mutta ehkä myös itse musiikkiin. Sampon mielestä kuorotoiminnassa on ollut ehdottoman hyödyllistä sen tavoitteellisuus. Kuoron kautta hän on jo lapsena oppinut asettamaan tulevaisuuteen pisteen, jota kohti pyritään. Samaa ideologiaa hän on hyödyntänyt myös työssään yritysjohtajana.

”Tää on nimenomaan tavoitteellista toimintaa ja tietään, että me tehdään työtä nyt, jotta joskus tuolla sitten asiat on hyvin. Mä itse oon kuitenkin varsinaisen uran tehnyt yritysjohtajana kansainvälisessä bisneksessä. Ihan samalla tavalla johtajuus on minusta paljolti sitä, että johtaja on se ihminen, jolla on se ajatus siitä, mihin me ollaan menossa. Se joka edestä päin johtaa joukkoa ja katsoo, että: “tonne me ollaan menossa siksi että sitä tätä” ja että: ”antakaas kun minä näytän teille, miten sinne päästään”. Ja siinä mielessä kuoro on ollu todella hyvä juttu. Monessa suhteessa. Niinku sanottu niin ei se oo ollu vaan musiikki, joka olis päälleliimattu yksi asia.”
(Sampo)

Leenalle kuorotoiminta on opettanut tarkkuutta ja huolellisuutta joihinkin asioihin. Hän on myös kasvanut hyväksi alaiseksi, joka ei sooloile. Kuorosta on jäänyt kaipuu sosiaaliseen työhön ja tiimityöskentelyyn, jota Leena toteuttaa myös työssään. ”Semmoiseksi on varmaankin kasvettu siinä yhteisössä.”

Sonjan mielestä kuorossa ja soiton opiskelussa on oppinut ottamaan kritiikkiä vastaan sillä tavalla, että ymmärtää sen olevan hänen omaksi parhaakseen, jotta hän voisi kehittyä ja oppia. Toisaalta se, että samoja asioita toistetaan ja hiotaan eikä silti aina onnistuta, opettaa, että elämässä on aina mahdollisuus virheisiin. Se opetti samaan aikaan myös armeliaisuutta ja toisaalta sitkeyttä – joitakin asioita ei opi, jollei harjoittele, mutta palkintona onnistuneesta esityksestä saa valtavan elämyksen.

Sonja listaa Leenan tavoin, että kuorossa ovat kehittyneet esiintymistaidot, rohkeus heittäytyä ja tunneherkkyys aistia kanssatoimijoiden ja kuulijoiden reaktioita. Nykyisessä työssään Sonja on suuressa määrin puhetyöläinen ja kiertää puhumassa sekä Suomessa että ulkomailla. Muusikkotausta on auttanut siihen, että Sonja luottaa selviävänsä puhumalla tilanteesta kuin tilanteesta, vaikkei puhukaan aina omalla äidinkielellään. Leena kertoo olleensa lapsena arka ja ujo, mutta nykyisin hän esiintyy työnsä puolesta päivittäin puhuen erilaisten ryhmien edessä eikä esiintyminen tunnu vaikealta. Hän on kasvanut kuorossa esiintyjäksi, vaikkei työssään esiinnykään muusikkona.

Kaiken kaikkiaan kuoron koettiin vaikuttaneen siihen, millaisia haastateltavat ovat tänä päivänä. Ainoastaan Aila ei ollut tästä näkökulmasta niin varma, vaan pohti persoonan olevan melko muuttumattomasti se mikä se on. Toisaalta hän pohti, että musiikki on saattanut hieman viilata lasten persoonallisuutta. Ryhmän ja sosiaalisen toiminnan hyöty koettiin tulkintani mukaan ennen kaikkea vuorovaikutuksena ja vuorovaikutustaitojen kehittymisenä, olipa kyse sitten esiintymistilanteesta, tiimityöskentelystä tai koulujaksamisesta.

Sampon loppukaneetti aiheelle kuului näin:

”Ei se ole vaan laulua, vaan se on sävyttäny elämää, se on sävyttäny tapaa hahmottaa asioita, oppia tekemään tavoitteellista työtä, näkemään vaivaa, että elämä ei oo vaan sitä välitöntä tarpeen tyydytystä, vaan se on sitä verta, hikeä ja suolenpätkiä (*nauraa*). Näin.” (Sampo)

6.1.3 Kansainvälisyys

Kaikki haastateltavat näkevät selkeän ja vahvan yhteyden lapsuudessa koetun, A-kuoron toteuttaman kansainvälisen toiminnan ja sen välillä, miten he nyt aikuisiällään suhtautuvat monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen. Se on vaikuttanut muun muassa työelämässä kansainvälistymiseen ja rohkeuteen sekä suhtautumiseen erilaisuutta kohtaan. Kuoron kansainvälinen toiminta on ollut kaikkien haastateltavien mielestä merkittävä osa kuorotoimintaa. Siitä käytettiin muun muassa kuvauksia: ”mahtavaa” (Aila), ”erittäin tärkeää” (Eino), ”merkittävä näkökulma” (Sampo), ”hieno mahdollisuus” (Sampo) ja ”valtava elämys” (Sonja). Eino painottaa lopuksi vielä: ”Hyvä ku kysyit, tää ulkomaanmatkat, ett’ se oli ihan olennainen osa.” Oli mielenkiintoista huomata, että myös ajallisesti suurin minuuttimäärä haastatteluista käytettiin kansainvälisten kokemusten muisteluun ja kertomiseen niin aikuisten kuin nuortenkin haastattelussa.

Ulkomaanmatkojen merkittävänä antina pidetään erityisesti muihin kulttuureihin tutustumista ja niiden hyväksymistä, mikä avartaa maailmankuvaa ja kasvattaa suvaitsevaisuutta. Sekä Eino, Sampo että Sonja tuovat esiin, miten harvinaista heidän lapsuusaikanaan oli päästä ulkomaille ja monien lasten käsitys maailmasta rajoittui helposti omaan, pienehköön elämänpiiriin. Sonja uskoo saaneensa suvaitsevaisuutta erilaisia kulttuureita kohtaan sekä omalle ikäluokalleen epätyypillistä ennakkoluulottomuutta, kun lapsuus ja nuoruus olivat vahvasti kansainvälisiä toisin kuin

sen ajan niin sanotulla normaalilla koululaisella. Hän muistuttaa, että kuorotoiminta mahdollisti ulkomaanmatkailun myös vähävaraisempien perheiden lapsille. Sonja kuvaa kansainvälistä lapsuuttaan muun muassa näin:

”Pienestä pitäen joutu uusien, eri kansalaisuuksia edustavien ihmisten kans tekemisiin ja joutu puhumaan sitä vierasta kieltä ja joutu yrittämään. Ja heitettiin saksalaiseen perheeseen asumaan yksin täysin, ettei ollu mitään yhteistä kieltä. Siinä näkee minkälaista se elämä todella on ja sitte myös havaitsee sen, että ihmiset on ihan samanlaisia perusluonteeltaan, vaikka niillä on vähän erilaisia tapoja, ne syö vähän erilaisia ruokia ja ne asuu vähän kummallisesti ehkä.” (Sonja)

Sonja koki ihanaksi myös kuorojen vastavierailut Suomeen, kun sai ulkomaalaisia kuorovieraita omaan kotiinsa ja sai opettaa heitä muun muassa hiihtämään.

Sampo ja Eino muistelevat kuoromatkojen olleen monelle ensimmäinen ulkomaanmatka, myös Einolle itselleen. Sekä Sampo että Aila pohtivat, miten hyödyllistä on ollut kierrellä erilaisia paikkoja ja nähdä eri maita. Aila ajattelee, että kuoron ulkomaanmatkat vaikuttivat sen, että ulkomaat kiinnostavat edelleen ja on mukavaa mennä eri paikkoihin nykyäänkin ja nähdä erilaisuutta. Sampon mielestä erityisesti ulkomaanmatkailu on hyödyttänyt niitäkin kuorolaisia, jotka eivät tehneet musiikista ammattia, sillä myös muu kuin musiikki oli toiminnassa tärkeää. Hän kuvaa ajatuksiaan seuraavasti:

”Mutta mä uskoisin näin, että mekin ihmiset, jotka eivät musiikkia valinneet ammatikseen niin ovat hyötäneet siitä kokemuksesta, että käytiin ulkomailla ja se oli tavallaan luonnollista, että matkustetaan ja mennään, että se ei ollu mikään semmonen once in a lifetime -kokemus, että lähdenpä nyt ulkomaille. Ja se että tässä ei oo kysymys suinkaan musiikista, vaan kokonaan omasta alakulttuuristaan, jos niin voi sanoa. Jälkeenpäin monissa keskusteluissa on tullu esiin, että se oli hienoo, että meille saatiin paljon sellaisia mahdollisuuksia, joita ikätovereilla ei ollu. Nythän se ei tietenkään oo niin erityistä lähtee tosta noin vaan ulkomaille, mutta silloin Helsingissä oli aika kaukana. Paljon kauempana ku nyt.” (Sampo)

Einon sanoin matkat ovat olleet nuorille ”sosiaalista liimaa”. Hän pitää kuoron ulkomaanmatkoja erittäin tärkeinä kokemuksina erityisesti kaveruuden ja yhteisten kokemusten kannalta, kun toimitaan tuttujen ihmisten kanssa eri ympäristössä, ja kun on yhteinen tavoite saavutettavana hieman jännittävässäkin paikassa. Perhemajoituksessa pääsi läheiseen kontaktiin kohdemaalaisten kanssa, ja niissäkin tilanteissa kaveruus oli tärkeää. Eino muistelee Saksan matkaa muun muassa näin:

”Siinäki [perhemajoituksessa] oli aina se kaveri ja varmaan kans tiivistäny sitä, että kaverin kanssa keskenään katottiin toisiimme ja silmät pyöri vaan päässä, että mitä tuo tarkoittaa ja muuta. Ja diskossa päästiin käymään siellä ja muuta kaikkee

tämmöstä. Että on ne sillälailailla niinku lujittanu sitä sidettä, että yhdessä on koettu tämmösiä jänniä paikkoja.” (Eino)

Jännittävässä paikoissa yhdessä selviytyminen ja yhteiset tavoitteet ovat luultavasti juuri niitä tekijöitä, jotka lisäävät kuorolaistenvälistä luottamusta toisiinsa, ja siten toimivat sosiaalisen pääoman rakennuspalikoina.

Sonja ja Aila toteavat, että oli kivaa, kun kaverit olivat matkoilla mukana, mutta erityisintä oli päästä ylipäättään ulkomaille. Aila, Eino, Leena ja Sonja mainitsevat kaikki, kuinka kuoromatkoilla paikallisissa majoitusperheissä ja muunmaalaisten kuorolaisten kanssa kommunikoidessa lisääntyivät ymmärrys, motivaatio ja kiinnostus kielten opiskeluun. Sonja ja Leena puhuvat siitä, miten vieraalla kielellä pärjääminen vahvisti uskoa itseensä ja omaan pärjäämiseen, ja sen myötä myös itsetuntoa ja uskallusta.

”Ja tietenki se, että ymmärtää niinko tavallaan kielen... kielen niinko sen... Jos ei paljon ollu liikkunu ulkomailla niin sen, että miks niitä kieliä opetellaan ja koska, siellä sitä pystys käyttämään sitte sitä.” (Aila)

Leenan vanhemmat eivät päästäneet häntä osallistumaan A-kuoron ulkomaanmatkoille, koska hän oli silloin vielä niin nuori. Hän kertoo, että se tuntui silloin todella isolta asialta, vaikka jälkikäteen ajateltuna onkin ihan hyvä, että jäi pois. Muista kuoroista saamiensa kokemusten perusteella Leena kuitenkin pitää kuoron ulkomaanmatkoja hyödyllisinä itsetunnon vahvistumiselle sekä rohkaistumiselle käyttää kieliä.

”Eihän sitä muuten uskaltais lähteä myöhemmin ihan yksin, jos ei olis sitä kokemusta jo lapsuudesta tai nuoruudesta, että kyllä minä pärjään ja minä saan itseni ymmärretyksi tällä kielitaidolla. Ja enhän mä muuten olis opiskellu ammattiin vieraalla kielellä. Paitsi että osaa laulaa vieraalla kielellä, mutta sitte vielä ymmärtää välillä mitä on sanomassa. Ja sitten puhutusti, että saa sen viestin läpi, niin onhan se vahva itsetuntoon ja persoonaan... Kyllä se vahvistaa hyvin paljon. Ja se että muita ihmisiä on kaiken värisiä ja näkösiä on kyllä... Se on ollu musta tässä vaikuttava myös.” (Leena)

6.1.4 Kuoro harrastuksena

Kaikki haastateltavat kertovat musiikin jääneen mieluisaksi tai tärkeäksi harrastukseksi myös kuoroajan jälkeen. Aila ei ole itse laulanut kuorossa musiikkiluokkien jälkeen, mutta pitää musiikin kuuntelemisesta esimerkiksi Savonlinnan oopperajuhlilla ja erilaisissa konserteissa. Sonja kertoo, että lukio- ja opiskeluaikana hän harrasti runsaasti kuoro- ja lauluhytytoimintaa, vaikka säännöllinen kuoroharrastus jäi sittemmin ajanpuutteen takia.

”Heti silloin ku alko ne opinnot niin Musica-kuoro oli ilman muuta se, missä se kuoroharrastus jatku ja se oli ihanaa.” Satunnaisia kuorokeikkoja on kuitenkin edelleen ja ne hän kokee mukaviksi projekteiksi. Myös Sampo on laulanut silloin tällöin kuorossa, ja laulaminen on ollut merkittävää läpi elämän. Leenalle kuoroharrastus on ollut merkittävä ja iloa tuottava osa elämää aina, ja hän kertoo saaneensa siitä paljon. Musiikkiluokkien A-kuoro on antanut hänelle rohkeutta jatkaa muihin kuoroihin.

”En mä ois mitenkään uskaltanu lähtee pelkästään sen luokan kuoron perusteella Studiokuoroon ja Oratoriokuoroon. Me laulettiin isoja sielunmessuja, Mozartin Requiemia, Johannes passiota ja kaikkea. En mä sinne ois varmaan osannu lähtee, jos ei sitä kuoroo ja esiintymistä ois ollu niin paljon.” (Leena)

Eino muistelee hymyillen heidän perustamaansa neljän kaveruksen yhtyettä, joka toimi yläasteen ja lukion aikana ja jonka kanssa he tekivät musiikillisia kokeiluja ja harrastivat ”kaikennäköstä sekoilua” pikkujouluesiintymisistä omiin levyihin. ”Se oli semmosta meidän tärkeintä, musiikkiterapiamaista tekemistä.” Aikuisiän kokemuksistaan Eino kertoo, että musiikkiharrastus voi olla musiikin ammattilaiselle haastava, koska nautintakynnys kasvaa korkeaksi. Kyyneleitä tai kylmiä väreitä nostattavan kokemuksen saamiseksi musiikilta vaaditaan todella paljon. Kuitenkin Eino myös harrastaa musiikkia työnsä ohella. Silloin tärkeä anti on sosiaalisuudessa ja matkoissa. Eino kuvaa erästä kuoroa näin:

”Mää harjotutan sitä joo, mutta se on harrastus. Eli sillä on niin hyvä jengi ja käyään aina reissuilla ja tehään sitä ja tätä, että tota, se on niinku sitä harrastuspuolta.” (Eino)

Einon todentaa kertomallaan mielestäni esimerkillisesti sitä, mistä Louhivuori (2011, 98–111) raportoi tutkimuksessaan. Koska sosiaalinen konteksti vaikuttaa tunnekokemukseen ja vuorovaikutus lisää tunnekokemuksen voimakkuutta, sosiaalisuus ja yhteinen tekeminen nousevat tärkeään asemaan erityisesti silloin, kun musiikki ei muuten herätä yhtä helposti voimakkaita tunteita.

Luvussa 4 kerroin Hyypän (2002b, 29–42) julistaneen, kuinka koulujen pitäisi tukea vapaaehtoista harrastustoimintaa, ja että kuorolaululle ja yhdessä musisoinnille pitäisi varata enemmän aikaa kaikissa kouluissa. Yhteisöjen vapaa-ajantoiminnan paras anti on hänestä luovuuden kehittämisessä ja itsensä kouluttamisessa, ja siksi Hyypän mielestä koululaitoksen asia olisikin opettaa harrastamisen ja vapaaehtoisen toiminnan kulttuuri. (Hyypä 2002a, 182–183.) Musiikkiluokkien kuoro puoltaa tätä ajatusmallia. Koulun kuorotoiminnan kannustamana haastateltavat ovat jatkaneet toimintaa erilaisissa

sosiaalisissa ja musiikillisissa yhteisöissä, joiden he kertovat olevan positiivisia ja tärkeitä. Sosiaaliset suhteet ja sosiaalinen osallistuminen luovat sosiaalista pääomaa, joka taas lisää yksilöiden hyvinvointia. Kertoessaan musiikkiluokan mahdollistamasta toiminnasta, kuorosta ja orkestereista, Sampo toteaa: ”Kuten varmaan huomaat, ei meillä varsinaista vapaa-ajan ongelmaa ollu.” Sosiaalisen pääoman on esitetty vaikuttavan yksilön terveyteen välillisesti myös siten, että se virittää yksilöt toimimaan terveytensä hyväksi, esimerkiksi harrastamalla liikuntaa tai vähentämällä riskikäyttäytymistä (Hyyppä 2002a, 61). Leena todistaa tämän esityksen paikkansapitäväksi ainakin omalla kohdallaan, mikäli Kauppakadulla oleminen tulkitaan myöhään valvomiseen tai alkoholinkäyttöön liittyväksi riskikäyttäytymiseksi. Hän toteaa:

”Eihän me oltu missään perjantai-iltasin kauppakadullakaan ku me oltiin seurakuntatalolla kirjottamassa nuotteihin niitä suomalaisia sanoja saksankielisen päälle.” (Leena)

6.1.5 Opiskelu ja ammatinvalinta

Musiikkialan ammattiin päätyneistä Einosta ja Sonjasta kumpikaan ei ollut alun perin suunnitellut tekevänsä uraa musiikin parissa. Sonja suunnitteli ryhtyvänsä lääkäriksi ja myös Eino oli tehnyt lukion aineryhmävalinnat siten, että ylioppilaskirjoitusten jälkeen oli monta vaihtoehtoa avoinna muun muassa opettajan ja lääkärin koulutuksiin. Sonjalle kuitenkin valkeni lukion aikana, että hän haluaa työskennellä musiikin parissa. Hän kertoo tienneensä, että musiikkia hän rakastaa ja tulee sen kanssa toimeen, jos jaksaa olla ahkera. Eino puolestaan päätti hakea Sibelius Akatemiaan trumpetilla, ”sattui pääsemään” ja päätyi sen myötä kuorouralle sopivien kontaktien kautta. Kuvatessaan tietään kuoronjohdon ammattilaiseksi Eino kertoo kaiken pohjana olevan musiikkiluokkien.

”Eli sitä kautta tuli Akatemiasta se kuorojuttu, mutta kyllä musiikkiluokilta on peruste sille yhdessä tekemiselle, oli se sitten orkesteri tai kuoro. Ja niille positiivisille elämyksille, mitä sieltä tulee.” (Eino)

Eino palaa haastattelun aikana vielä pariin otteeseen siihen, että musiikkiluokan ilmapiiri, monipuolinen musiikin tekeminen, hyvät kokemukset ja hyvä yhteishenki vaikuttivat siihen, että hänestä tuli musiikkialan ammattilainen.

”Poliittinen katsaus on se, että se on sääli, että näitä pidetään elitistisinä ja niitä yritetään ajaa alas. Se on ihan, se on katastrofi. Siinä halvalla tulee myös sivistystä.”

Eino kertoo musiikkiluokkataustalla olevan iso vaikutus siihen, että hän jatkoi musiikkia työelämään. ”Se [musiikkiluokka] loi tavallaan sen, että tää on hienoo.”

Aila, joka ei jatkanut musiikin parissa enää yläasteen jälkeen, kertoo musiikin olleen mukana eri vaiheissa jollain lailla. Varhaiskasvatuksessa työskennellessään hän käytti musiikkia työvälineenä. Opiskeluaikana musiikki auttoi tehtävien tekemisessä.

”Viimesen tutkinnon mä tein sitte työn ohella niin huomas siinä sen, miten se työ vie hirveen paljon ja sitte vielä se, että illat sä istut tietokoneella ja teet sitä... mutta tavallaan se musiikki anto paljon sitä sellasta voimaa ja muuta siihen sitte.” (Aila)

6.1.6 Negatiivisia kokemuksia

Negatiivisia kokemuksia tai muistoja ei noussut haastatteluissa esiin juurikaan enkä suoraan kysynyt niitä. Siitä ei voida kuitenkaan olettaa, ettei niitä olisi ollut kuorovuosien aikana. Tutkimukseni tavoite ei kuitenkaan ollut kerätä tasapuolisesti kaikenlaisia kokemuksia tai nostaa erityisesti esiin negatiivisia tai positiivisia kokemuksia, vaan tarkastella, minkälaisista asioista haastateltavat itse nostavat esiin kunkin teeman ympärillä ja mitä ovat kantaneet mukanaan vuosikymmenten halki aikuisuuteen saakka.

Vaikka Aila ja Eino kertoivat, ettei kiusaamista ollut (luku 6.1.1), Leena nostaa aiheen esiin. Hänen kouluaikoinaan ei varsinaisesti puhuttu kiusaamisesta, mutta erityisesti kuorolaisten välillä vallitseviin ikäeroihin liittyi Leenan mielestä ikäviä kokemuksia. Leena oli selkeästi nuorempi kuin suuri osa kuorolaisista ja isommilla oppilailta sekä jutut että laulaminen olivat erilaisia kuin nuoremmilla. Hän kertoo myös soolojen jakautuneen epätasaisesti usein samoille ja erityisesti vanhemmille laulajille. Leenan kertoma vaikuttaa siltä, että häntä on painanut tunne ulkopuolelle jäämisestä, kun vanhemmat laulajat ovat olleet niin sanottua sisäpiiriä ja itse vielä nuoruutensa vuoksi ulkopuolella siitä porukasta. Mielestäni Leenan kertoma kuvastaa sitä, miten tärkeä osuus kuorotoimintaa ja kuorolaisuutta on juuri ryhmän jäsenyys ja ryhmään kuuluminen. Brüngerin ja Kreuzin (2012, 230) tutkimuksesta käy ilmi, että jopa 31,8 % tutkituista kokivat kuorokavereista johtuvia negatiivisia tunteita, eli Leenan kokemukset eivät ole mitenkään poikkeuksellisia. Leena kuitenkin toteaa itsekin, että kuoro on antanut niin paljon, että negatiivisista kokemuksistaan huolimatta hän on antanut harrastuksen jatkua sekä itsellään että perheessään. Leena jatkaa vielä, että aikuisiällä he ovat voineen toimia yhdessä kyseessä

olleiden kuorokavereiden kanssa muun muassa työelämässä, vaikka Leena ei ollut varma, kuinka häneen suhtauduttaisiin.

”Mutta on sieltä sitte niinku työelämässäki on tullu vastaan niitä musiikkiluokkalaisia, vaikka ne oli ylemmiltä tasoilta ja mä en ite oikein tienny, miten ne suhtautuu muhun niin työelämässä sitte aikuisena niin, ne asiat oli niin, että me pystyttiin olemaan tiimeissä. Enkä oo silloin koskaan puhunu niistä. Mutta ite vaan vähän niinku että ”ai nytkö ollaan sitte kuitenkin samanarvosia”.” (Leena)

Sonja kertoi, että kuoroa johtanut opettaja Lindfors oli todella ankarakin opettaja, jota myös pelättiin. Joskus harjoituksissa hän oli Sonjan sanojen mukaan ”jopa pirullinen”. Myös Eino ja Aila kertovat kurin olleen erittäin tiukka. Sonja kuitenkin toteaa, että siihen aikaan opetus- ja kasvatustotteet olivat erilaisia, ja kaikki kolme kertovat kuitenkin myös, että Lindfors oli myös erittäin hyvä opettaja, huumorintajuinen, ystävällinen ja kiltti oppilaita kohtaan. Brüngerin ja Kreuzin (2012, 233–234) tutkimus osoittaa, että kuoronjohtajaa kohtaan koetut negatiiviset tunteet ovat todella yleisiä – niitä ilmenee jopa joka toisella kuoroharrastajalla, eli ilmiö ei liity pelkästään ajan kasvatuskulttuuriin. Sonjan, Ailan ja Einon haastattelun perusteella oleellista näyttää kuitenkin olevan se, että positiivisia tunteita on vaakakupissa huomattavasti enemmän kuin negatiivisia.

Sampo kertoo olevansa nykyään surullinen siitä, että Musiikkiluokkien A-kuorosta, nykyään Vox Aureasta alkoi muodostua tyttöpainotteinen kuoro. Hän käyttää esimerkkinä Juha Holmaa ja muistelee A-kuorosta ponnauslaudon saaneita poikia ja miehiä, joista on tullut tärkeitä musiikin ammattilaisia ja musiikillisia vaikuttajia suomalaisella ja kansainväliselläkin mittapuulla.

”Ja nyt kun mä olen käynyt kuuntelemassa Voxia niin kyllä täytyy sanoo, että jollain tavalla murheellisena oon katsonu sitä, että missä on kaikki pojat.” (Sampo)

Hän toivoo kuoroharrastuksen olevan mahdollista kaikille nuorille, ei vain tytöille.

6.2 Nuoret

Nuorten kanssa tehdyssä haastattelussa vahvimaksi teemaksi nousevat sosiaaliset taidot ja kansainvälisyys samoin kuin aikuisilla. Kautta haastattelun nuoret olivat asioista samoilla linjoilla toistensa kanssa. Haastattelun aikana ei ilmennyt sellaisia kommentteja, joita muut eivät olisi tukeneet nyökytellen ja myötäillen esimerkiksi todeten ”niinpä” tai ”joo”.

6.2.1 Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppiminen kuorossa nousi esiin nopeasti ja toistuvasti keskusteltaessa eri teemoista. Se linkittyi kuorolaisten mielissä ainakin kansainvälisyyteen, ystävyysuhteisiin ja tulevaisuuden työelämään. Nuoruudessa nuori irtautuu vanhemmistaan ja perheestään ja muodostaa uusia sosiaalisia suhteita. Siksi erityisesti ystävyysuhteisiin liittyvät näkökulmat ovat painokkaita.

Haastattelusta saamassani aineistossa sosiaalisista taidoista korostuvat erityisesti yhteistyökyky ja erilaisiin ihmisiin sopeutuminen sekä heidän kanssaan toimeen tuleminen. Ominaisuudet ovat samoja, joita aikuiset nostivat esiin useaan otteeseen. Inka uskoo, että tulevaisuudessa on helpompi mennä uusiin tilanteisiin, koska on saanut kuorosta rohkeutta tutustua uusiin ihmisiin.

”Nii, tosi samanhenkisiä tietenkin, ku kaikki laulaa kuorossa, mutta tosiaalta niin erilaisia ihmisiä ni sitte väkisinki joutuu tekemisiin erilaisten ihmisten kanssa. Tulevaisuuden kannalta se on ehkä sitte helpompaa mennä vaikka johonki uuteen paikkaan, ku on ehkä rohkeutta enemmän sitte tutustua niihin ihmisiin enemmän.”
(Inka)

Eryityisesti ikäkysymykset herättävät keskustelua positiivisessa mielessä siten, että nuorisokuorossa tottuu tekemään töitä eri ikäisten laulajien kanssa, mikä on erityistä harrastuksessa. Ronja ajattelee sen kantavan myös tulevaisuuteen.

”Sitte jotenki se, miten on eri ikäsi ihmisiä. Tai joku että etenki tässä iässä joku kolme neljäki vuotta ni se on oikeesti tosi paljon sillee. Sitte jotenki voxissa ei sitä ajattele silleen, että ”nääh on mua neljä vuotta nuorempii”, että mä jotenki suhtautuisin niihin eri lailla. Tai tottakai mä suhtaudun niihin (alakouluikäisiin kuorolaisiin) vähän eri lailla ku joihinki, vaikka Inkaan (abiturienti), mutta periaatteessa silleen, että niitten kanssa ihan samalla tavalla voi toimia. Että sitte tulevaisuudessa, no silloin varmaan joku neljä vuotta ei oo ihan hirveen paljon, mutta

silti ei ajattele silleen, että nuo on nyt mua paljon vanhempi tai nuo on nyt mua paljon nuorempii, vaan ku on tottunu tekeen eri ikästen kanssa.” (Ronja)

”Ei mullekkään tuu mieleen mitään toista harrastusta, jossa 10-vuotiaan ja 18-vuotiaat tekis ihan samoi juttuja.” (Enni)

Kerroin kuorolaisille, että haastattelen tutkimuksessani myös noin kuusikymmenvuotiaita entisiä kuorolaisia Vox Aurean alkuvuosilta, ja kysyin, uskovatko he itse pitävänsä yhteyttä toisiinsa vielä siinä iässä, noin neljänkymmenen vuoden kuluttua. Vastaukset olivat ponnekkaita ja yksimielisiä toteamuksia, ja sisälsivät paljon nyökyttelyä.

”Varmasti.” (Inka ja Aino)

”Ihan varmasti.” (Ronja)

”Joo.” (Enni ja Heidi)

”Joo kyllä. Ja sitte varmasti ainaki jos näkee jossain, ni vieläki... Vaikka joitaki jotka oli sillonki ku ite ku mä alotin, ni ku näkee jossain pihalla, ni ne on heti silleen: “Mooooooi! Mitä kuuluu?”” (Sini)

Heidi kertoi uutena kuorolaisena ihmetelleensä, miksi kaikki itkevät vanhojen kuorolaisten lopettaessa kuoron, mutta ymmärtäneensä asian pitempään laulettuaan. Heidi ja Sini muistelevat Amerikan matkan jälkeisiä hyvästejä seuraavasti:

”Ku on oikeesti niitä, joiden kanssa on laulanut pitkän aikaa... niinku vaikka Amerikassa kaikki oli ihan silleen *tekoitkua*” (Heidi)

”Mä en oo itkeny koskaan varmaan niin paljon.” (Sini)

Sini muistelee Italian kilpailumatkalta hetkeä, jolloin kuorolaiset pitivät toisiaan käsistä kiinni ja jakoivat yhteisen jännityksen tunteen tuloksia odottaessaan.

Vastaajat kertovat myös, että kuorossa voi keskustella henkilökohtaisemmista asioista kuin muissa yhteisöissä. (Louhivuori ym. 2005.)

Heidi toi esiin näkökulman, jonka Louhivuori, Salminen ja Lebaka (2005) totesivat omassa tutkimuksessaan: kuorossa voi kertoa omista asioistaan helpommin kuin muissa yhteisöissä. Heidän sanoin:

”Sitte jos on vaikka koulussa joku murhe eikä siitä voi kauheesti muille kertoa niin sitte on joku semmonen porukka, josta jollekki varmaan voi kertoa huolia.”

Ronja taas nostaa esiin yhteismusisoinnin näkökulman. Hän on tullut kuoroon siksi, ettei halua erottua ja laulaa yksin. ”Mä niinku nautin siitä, että mä olen yksi ääni täällä monien joukossa.”

Yhteisön tärkeyttä ja sen sisäisten suhteiden merkityksestä kertoo myös se, että kuorolaiset haaveilevat olevansa yhteisö vielä kaukana tulevaisuudessakin. Haastattelun aikana he muun muassa leikillisesti päättivät perustaa Helsinkiin ”Voxin siirtokunnan” pääkaupunkiseudulle muuttaneista entisistä Vox Aurean laulajista, jotka kerättäisiin kokoon vanhojen Facebook-ryhmien avulla. Lisäksi päätettiin perustaa ”voxilaisten vanhainkoti”, jonne Vox Aurea tulee säännöllisin väliajoin esiintymään. He uskovat kuoromuistojen kantavan vanhuuteen saakka ja vitsailevat siitä, kuinka varmistavat, että lapsenlapset menevät kuoron koelauluihin, ja kertovat heille tarinoita kuoroajoistaan.

”Ihan varmasti kaikki mun tarinat on sellasia “silloin ku minä olin kuorossa...””
(Ronja)

”Nii ja ei tuu semmosia, että “silloin ku minä olin nuori” vaan “silloin ku minä olin Voxissa.” (Inka)

Vaikka keskustelun sävy olikin humoristinen ja naurua oli paljon, sen sisältö kielii siitä, että kuoro on yhteisönä ja harrastuksena ollut merkittävä osa nuoruutta. Se on elämän osa, jonka kuorolaiset haluavat pitää mukanaan koko elämänsä ajan kuorolaisidentiteettinä ja muistoina.

6.2.2 Kansainvälisyys ja matkat

Vox Aurean kanssa tehdyistä matkoista puhuttaessa keskustelu pulppusi vuolaana, muistot seurasivat toisiaan ja keskustelua sävytti useat naurunremakat. Kuorolaiset päätyivät muistelemaan matkoilla koettuja hetkiä moneen kertaan, ja Aino totesikin haastattelun loppupuolella: ”Nii, mutta tässä huomaa just, että vaikka sää kysyisit minkä tahansa kysymyksen niin me palataan aina näihin matkoihin.”

Kuoron ulkomaanmatkat ja kansainvälinen toiminta koetaan erittäin tärkeäksi myös nykypäivänä, jolloin matkustelu on huomattavasti yleisempää verrattuna 70-lukuun. Sonja epäili, että nykynuoret nostaisivat ulkomaanmatkoissa keskiöön sen, että matkoille pääsee juuri kavereiden kesken, mutta nuoret kuvaavat täysin samoja ilmiöitä kuin aikuisetkin, eli

kulttuureihin tutustumisen tärkeyttä, erilaisuuden hyväksymistä, rohkeuden lisääntymistä ja kielitaidon kasvattamista, vaikka ovatkin matkustelleet myös aiemmin elämässään. On myös muistettava, että kaikilla perheillä ei nykyäänkään ole mahdollisuutta matkustella, vaikka se onkin yleisempää. Ronja kertoo olleensa ensimmäistä kertaa ulkomailla kuoron kanssa Amerikassa, mikä oli ensimmäiseksi ulkomaanmatkaksi poikkeuksellinen ja innostaa matkustamaan myös jatkossa.

”Et mähän en koskaan ollu käyny missään ulkomaanreissuilla ennen sitä ku me lähettiin sinne Amerikkaan ni sit jotenki tosi jännä, että mun ensimmäinen ulkomaanmatka oli sellanen, että mä vaan meen ilman vanhempii ja sit mä vaan meen jonnekki perheeseen asumaan, silleen, että ”terve”. Mutta silleen... että oli se niinku kokemus, että ihan positiivisia kokemuksia nuo on ollu silleen, että kyllä se varmaan innostaa lähtemään matkustamaan sitte joskus.. jos ois rahaa.” (Ronja)

Sini toteaa saaneensa Vox Aurean matkoilta rohkeutta kielten puhumiseen ja ehkä matkusteluun muutenkin, ja muut ovat samaa mieltä. Inka kertoo erityisesti majoitusperhekokemusten kasvattaneen häntä.

”Ja just tossa matkustelussaki se että, en mää ois varmaan koskaan ennen ku tulin Voxiin ni kuvitellu, että mää lähen suunnilleen yksin johonki Etelä-Afrikkaan. Joten sit sielläki itsenäisty tosi paljon, vaikka on kavereita ja on ne aikuiset siinä, mutta silti perheessäki ku elää ni pitää tehdä ne asiat ite. Ja pitää selviytyä niistä tilanteista ite. Ni se mun mielestä oli aika hyvä.” (Inka)

Aino muistuttaa, että kuoron matkoilla oppii myös joustavaksi sen suhteen, että suunnitelmat saattavat muuttua yllättäen, ja silloin tarvitaan luovuutta ja sopeutumiskykyä. Ronja kertoo, että matkoilla oppii syömään erikoista ruokaa ja olemaan kohtelias, vaikka kaikkea ei aina olisikaan helppoa vastaanottaa.

Sini ja Inka haaveilevat matkustavansa joskus uudelleen Etelä-Afrikkaan, jossa ovat kuoron kanssa käyneet ja jonne eivät luultavasti muuten olisi päätyneet matkustamaan. Sini kertoo myös esimerkin, kuinka kuoromatka oli korjannut hänen hieman negatiivisia ajatuksiaan aiemmilta Amerikan matkoilta. Inka ja Aino kokevat kuoromatkat erilaisiksi kuin muut matkat, koska niissä päätyy paikkoihin ja tilanteisiin, joihin ei muuten menisi.

”Se tavallaan korjas sen n.s. huonon maineen, joka mulla oli tullu siitä Amerikasta. Sitte se niinku korjaantu ja mä aattelin, että no tottakai täälläki voi olla kivoja paikkoja.” (Sini)

”Joo mäki olin käyny Jenkeissä ennen sitä. Mulla oli silleen hyvä tilanne, että mun isäpuoli oli siellä vaihossa 18-vuotiaana niin sit me mentiin sen host-veljen luokse, niin silleen me pystyttiin kans oleen perheessä, että me ei oltu missään hotellissa koko aikaa niin sitte näki sitä kautta kans sitä elämää, mutta sitte jotenki ehkä se

yllätti, että kumminki oli niin erilaista sitte siellä kun taas sitte Voxin reissulla.” (Inka)

”Mut siis se on semmonen paikka, ettei tulis mieleenkään mennä tonne. Et se on tosi erilaista sitte ku menee kuoron kanssa.” (Aino)

”Että vaikka perheinki kanssa, vaikka meiänki perhe on kuitenkin semmonen, että jos lähetään johonki ni se ei oo pelkästään mikään rantaloma tai semmonen (--), mutta niinku sit taas toisaalta Voxin kanssa ni löytää vielä sen yhen, kolmannen puolen siitä, että mitä siellä voi olla.” (Inka)

Eino totesi kuoromatkojen olleen voimakasta sosiaalista liimaa, ja sama ilmiö jatkuu Vox Aureassa myös lähes viisikymmentä vuotta myöhemmin. Kaikki kuorolaiset ovat yhtä mieltä siitä, että ulkomaanmatkat tiivistävät ja ryhmäyttävät kuoroa. Heidän muistelllessaan nauraen tilannetta, jossa pulut olivat yllättäen kakanneet kuoropuvuille, joita yritettiin kaikin konstein puhdistaa italialaisessa vessassa Ronja nostaa esiin sosiaalisen aspektin:

”Mutta siinä on sitä, että sitte ku ollaan yhdessä tommosessa tilanteessa ni se taas tiivistää. Siis ulkomaanmatkat kyllä tiivistää.” (Ronja)

”Joo, ne tiivistää tosi paljon!” (Sini)

”Niin just se, että vaikka ne on kalliitta ni ne on just hyviä. Ne niinku ryhmäyttää ja tiivistää kuorolaisia.” (Inka)

”Nii ja sit ku on aina ne matkaryhmät ni niissäki sitte tutustuu taas paremmin uusiin ihmisiin ja...” (Ronja)

”Ja nääki [ulkomailla sattuneet kammellukset] on sellasia asioita, että nää muistaa tosi hyvin.” (Aino)

Kansainvälisen toiminnan sosiaalinen ulottuvuus ei kuitenkaan liity pelkästään oman kuoron ryhmähenkeen, vaan myös ystävyys-suhteisiin, joita on syntynyt toisiin maihin ja kulttuureihin. Inka toteaa hymyillen:

”Se on jotenki ihan hullua, että edelleenkin viiden vuoden jälkeen juttelee niitten ihmisten kanssa siellä ja niitten kanssa on ollu suunnitelmia, että nähään ja näin.”

Enni kiteyttää kokemuksen kansainvälisestä kuorotoiminnasta:

”Sönköttää vaan semmosta huonoo englantia ja sillee yrittää selittää... Mut kuitenkin siinäki tuli semmonen tavallaan yhtenäisen kuorofiilis, musta tuntu.” (Enni)

6.2.3 Kuoro osana tulevaisuutta

Kuorolaisten vitsailu Voxin siirtokunnasta (luku 6.2.1) sai alkunsa vakavasta huolesta sen suhteen, kuinka kuoroharrastus pääsisi jatkumaan Vox Aurean jälkeenkin. Erityisesti Sini on ollut huolissaan asiasta, jonka Ronja nimesi ”kuorolaisensielusyndroomaksi”.

”Joo mäki oon ollu huolissani siitä, että miten mä löydän... ku en mä voi lopettaa tämmöstä kuorolaulua ku se on jotenki niinku... jääny jotenki iskostunu mun niinku sieluun tai sillai. *nauraa* Ku haluais jatkaa tämmöstä samanlaista, mutta ku sit tosiaan ei oo semmosia välttämättä jotka tekee semmosta” (Sini)

Kaikkien nuorten huolenaihe oli yhteinen siitä, että he eivät löydä Vox Aurean jälkeen riittävän tasokasta kuoroa, joka laulaisi monipuolista, myös menevää, ohjelmistoa kuitenkin rennolla ilmapiirillä. Halu kuoroharrastuksen jatkamiseen kuitenkin olisi suuri, jos vain löytyy sopiva kuoro.

”Kyllä mulla ainaki kiinnostaa todellaki lähtee johonki muuhunki kuoroon, mutta sitte on taas toisaalta kuullu niin paljon sitä, mitä Sannaki on sanonu, että entiset voxilaiset sanoo, että on niinku vaikee lähtee johonki muuhun kuoroon, koska siinä vaiheessa tajuaa, miten hyvä Voxi on ollu, että sitte muut kuorot ei täytäkään niitä sun omia vaatimuksia. Niin sitä mä oon just miettiny, että mitä sen kanssa sitte toimii.” (Inka)

Sini painottaa miettineensä ihan tosissaan uuden kuoron perustamista – tällä hetkellä ongelmana on vain kuoronjohtajan puuttuminen.

Tulevan ammatin tai opintojen valintaa kuorolaiset eivät osaa kommentoida. Inka on miettinyt musiikkiin liittyvää alaa esimerkiksi laulunopettajana, muttei kuitenkaan näe kuoron vaikuttaneen valintoihinsa.

”Tottakai se boostaa sitä ajatusta eteenpäin, mutta ei se ehkä sitte kumminkaan oo niin paljon vaikuttanu mun tulevaisuuden valintaan, että... kumminki se on sitte tullu ihan vaan siitä mikä tuntuu hyvältä.” (Inka)

Sini on harkinnut musiikkialan ammattia vahvasti, mutta päätynyt kuitenkin siihen, että hakee mieluummin jollekin muulle alalle, mutta kuitenkin esiintymään. Haastateltavat ovat kuitenkin melko yhtä mieltä siitä, että voisi olla hauskaa kokeilla omia rajojaan jonkinlaisessa musiikkikilpailuissa, kuten Idols ja Voice of Finland. Voitto heitä ei niinkään kiinnosta, vaan sen näkeminen, mihin omat taidot ja paineensietokyky riittävät.

6.2.4 Identiteetti ja persoonallisuus

Identiteetistä ja persoonallisuudesta keskusteltaessa koko ryhmä on samaa mieltä, että kuoroharrastus on muokannut sitä, millaiseksi nuoret ovat kasvaneet. Inka kiteyttää asian näin:

”Tai jos miettii, että millanen mä olin silloin 12-vuotiaana ja millanen mä oon nyt 19-vuotiaana niin... En mä varmaan.. siis tottakai mä kasvan, kaikki muutki kasvaa, mutta sitte mä oisin kasvanu eri tavalla, jos en ois ollu Voxissa.”

Sosiaalisten taitojen lisäksi he kertovat oppineensa joustavuutta, vastuun kantamista ja rohkeutta. Erityisesti Sini kuvaa rohkeuden lisääntymistä, kuinka ei olisi uskonut 11–12-vuotiaana, että jonain päivänä hän pystyisi laulamaan isoillakin lavoilla ”silleen että mun ääni kuuluu”. Lisäksi hän on oppinut sen, ettei maailma kaatunut, vaikka isossakin konsertissa olisi tapahtunut virhe. Ennin mieleen päälimmäisenä ajatuksena Vox Aureasta on jäänyt vuosien varrelta se, että on oppinut heittäytymään esiintymistilanteissa ja sosiaalisesti ja tekemään kaikkensa, Ennin sanoin ”niin paljon ku pystyy”.

Aino kiteyttää koko haastattelun:

”Nii et vaikka Voxissa on ihan hirveesti ihmisiä, joilla ei oo [tulevaisuudessa] minkäänlaista musiikkiammattia niin silti näistä kaikista taidoista on hyötyä elämässä.”

Sini kommentoi taputtaen ja nauraen: ”Amen!”

6.3 Yhteenveto

Kaiken kaikkiaan aikuisten ja nuorten tulokset ovat keskenään hyvin samankaltaisia, vaikka nykyisessä Vox Aurean toiminnassa ei olekaan mukana musiikkiluokkatoimintaa. Molemmissa ryhmissä kuoro koetaan tiiviiksi ja tärkeäksi yhteisöksi, jossa syntyy pitkäaikaisia ystävyysuhteita ja opitaan elämän kannalta tärkeitä vuorovaikutus- ja työskentelytaitoja, esimerkiksi yhteistyökykyä ja pitkäjänteisyyttä. Aikuiset todistavat suhteiden pysyneen yllä läpi elämän, lukuun ottamatta Ailaa, joka kertoi suhteiden katkenneen jo nuorena hänen lähtiessään lukion sijasta ammatilliseen koulutukseen. Yksi aikuisista raportoi kiusaamiskokemuksista ja epäreiluuden tunteesta muun muassa soolojen jakautuessa epätasaisesti. Myös kuoronjohtajaan liittyy negatiivisiakin kokemuksia, vaikka valtaosin häntä muistellaan ystävällisenä ja mukavana. Nuoret eivät tuo esiin negatiivisia

kokemuksia, mikä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, ettei niitä koeta. Muun muassa ryhmähaastattelutilanne saattoi vaikuttaa siihen, ettei arkaluontoisia tai ikäviä näkökulmia tuotu esiin muiden kuullen. Nuoret kuitenkin kertovat, että kuorossa on hyväksyvä ja salliva ilmapiiri, jossa uskalletaan tehdä virheitä.

Kuoron kansainvälinen toiminta koetaan molempien sukupolvien kohdalla merkittäväksi. Molemmat ryhmät uskovat sen lisänsen ymmärrystä, motivaatiota ja rohkeutta kielten opiskeluun tai käyttöön. Aikuisille ulkomaanmatkat olivat lapsena ainutlaatuinen kokemus, joita ei olisi välttämättä saanut lainkaan ilman kuoroa, kun taas nuoret kertovat kuoromatkojen olevan hyvin erityyppisiä kuin muiden ulkomaanmatkojen. Molemmat ryhmät kokevat, että kuoromatkoilla näkee erilaisia paikkoja ja tilanteita ja tutustuu hyvin kohdemaan kulttuuriin, mikä lisää muun muassa suvaitsevaisuutta erilaisuutta kohtaan.

Nuoret uskovat kuoroharrastuksen pysyvän tärkeänä läpi heidän elämänsä, mutta pohtivat, löytävätkö Vox Aurean jälkeen riittävän tasokasta kuoroa itselleen. Aikuiset suhtautuvat kaikki edelleen myönteisesti kuoromusiikkiin ja musiikkiin ylipäätään, vaikka toiset harrastavat sitä enemmän ja toiset vähemmän. Erot harrastusmäärissä johtuvat valintaperusteista, joilla valitsin haastateltavat tutkimukseeni eikä niistä voida yleistää tai päätellä mitään sen enempää. Voin vain todeta, että harrastuksen jatkumiseen vaikuttaneet asiat ovat haastateltavien kokemusten mukaan peräisin musiikkiluokalla ja kuorossa saaduista kokemuksista. Jos kerrottiin musiikkiharrastuksen lopettamisesta, syyksi mainittiin ajanpuute.

Ne aikuiset, jotka ovat päätyneet musiikkiammattiin, kertovat musiikkiluokka-ajan ja kuoron toimineen kimmokkeena ammatinvalinnalleen. Muissa ammateissa olevat kertovat kokemuksista olevan hyötyä heidän työelämässään muun muassa verkostoina ja työelämätaitoina tai ihan konkreettisesti musiikin käyttämisenä työvälineenä. Nuoret uskovat kuorossa opituista sosiaalisista taidoista olevan hyötyä jatkossa, mutta kukaan heistä ei ole ainakaan vielä ajatellut päätyvänsä musiikkialalle. Sen sijaan he ovat jonkin verran kiinnostuneita kokeilemaan musiikillisia siipiään erilaisissa kilpailuissa.

7 PÄÄTÄNTÖ

Tulkintani mukaan tutkimuksen tulokset tukevat sitä näkökulmaa, että kuorolaulu synnyttää sosiaalista pääomaa. Tutkittavat eivät suoraan nostaneet esiin sitä, että kuoro olisi lisännyt heidän hyvinvointiaan, mutta he kertovat hyvinvoinnin osatekijöistä, kuten ystävyysuhteistaan. Lisäksi kävi ilmi, että myös musiikkiluokkalaisuus on heidän tapauksessaan oleellinen osa sosiaalista pääomaa. Nuoret kuorolaiset kuitenkin todistivat samoja sosiaalisen pääoman piirteitä ilman musiikkiluokkayhteyttä.

Sosiaalisen pääoman avaintekijä on sosiaalinen osallistuminen. Kuoro aktivoi toimimaan sosiaalisesti, ryhmänä, ja mahdollistaa toiminnallaan yhteisten kokemusten saamisen esimerkiksi konserttien, kilpailuiden ja matkojen myötä. Haastateltavat kertoivat, että juuri nämä jaetut kokemukset ja tunteet ovat tiivistäneet heidän ystävyysuhteitaan sekä kuoron yhteishenkeä. Haastateltavat kertovat myös yhteistyötaitoistaan, heittäytymisestä sekä pitkäjänteisestä ja kurinalaisesta työstä, jotka kaikki ovat kuorotoimintaa ohjaavia normeja, yhteistä sosiaalista pääomaa. Kuorotoiminta edellyttää yhdessä toimimista, joten kuorossa joko kasvaa yhteistyökykyisiksi tai ollaan osallistumatta siihen.

Sosiaalinen pääoma tuottaa hyvinvointia, joka ilmenee psyykkisenä ja fyysisenä terveytenä, pitkänä elinikänä, keskinäisenä luottamuksena sekä osallistumisena yhteisiin tapahtumiin. Tutkimukseni puitteissa en voi ottaa kantaa tutkittavien elinikään enkä terveystekijöihin, joita haastateltavat eivät nostaneet esiin. Sen sijaan keskinäinen luottamus näkyi yhteisen toiminnan kuvaamisessa ja siinä, mitä ja miten kuoroyhteisöstä puhuttiin esimerkiksi perheenä, kerrottiin hyvästä yhteishengestä, yhteisistä kokemuksista ja niin edelleen. Hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä tutkimustuloksista nousi vahvasti esiin myös osallistuminen erityisesti siitä näkökulmasta, kuinka kuorotoiminta osallistaa myös kuoron jälkeen. Nuorisokuorolaisilla on halu hakeutua aikuisenakin kuoroihin, kuoro- ja musiikkitapahtumiin, yhteisöllisiin työtehtäviin sekä tapaamaan toisiaan myös kuoroharrastuksen päätyttyä. Näin ollen vahva sosiaalinen pääoma tuntuu luovan sosiaalisuutta myös jatkossa.

Terveysvaikutus välittyy yksilölle monien verkostojen kautta. Hyypän (2002a) mukaan yksilön terveyteen eniten vaikuttavia tekijöitä ovat sosiaalinen tuki, ympäristöpaine,

osallistuminen, kontaktit ja aineelliset edut. A-kuoron tai Vox Aurean tuskin voidaan ajatella tuottaneen laulajilleen aineellisia etuja lukuun ottamatta ehkä sitä näkökulmaa, jossa kuoro tai siellä omaksutut taidot ovat vaikuttaneet työllistymiseen tai ammatinvalintaan. Tämä näkökulma on kuitenkin melko kaukaa haettu eikä suoranaisia vaikutuksia voi todeta. Sen sijaan sosiaalisen tuen, osallistumisen ja kontaktien näkökulma on oleellinen. Kuoro on tuottanut ystävyyssuhteita, joihin tukeutua henkilökohtaisissa asioissa sekä lukuisia kontakteja työelämään. Haastateltavien lapsuudessa ja nuoruudessa kuoro ja musiikkiluokka olivat vahva, päivittäinen sosiaalinen ympäristö, mutta yhä aikuisiälläkin kuorossa syntynyt yhteisö tarjoaa mahdollisuuden osallistumiseen. Viittaan nyt muun muassa Sonjan kuvaamaan Facebook-ryhmään, jossa jäsenet edelleen jakavat elämää ja muistoja. Myös muutaman kerran järjestetyt entisten kuorolaisten yhteiset tapaamiset tarjoavat mahdollisuuden osallistua, vaikka niitä järjestetäänkin harvakseltaan.

Ryhmän jäsenyys ja ryhmässä toimiminen edellyttävät aina jossain määrin sosiaalisia taitoja. Kuorossa ryhmä kootaan jonkin muun kuin itse ihmisten ympärille, tässä tapauksessa musiikillisten päämäärien ympärille, joten ryhmän jäseneksi pääseminen ei ensisijaisesti mittaa sosiaalisia vaan musiikillisiä taitoja. Mikäli kuoron musiikilliset päämäärät kiinnostavat ja kuoroon liittyy, ryhmän jäsen ei voi välttyä vuorovaikutustilanteilta muiden kanssa. Siten kuorolaisuus ikään kuin pakottaa tilanteisiin, joissa sen jäsenille tarjoutuu mahdollisuus kehittää sosiaalisia taitojaan omasta temperamentista huolimatta. Ujo lapsi voi oppia rohkeutta ja niin edelleen. Keltikangas-Järvinen (2010) paljastaa, että aikuisten psykologian tutkimus aikuisten sosiaalisista taidoista on äärimmäisen vähäistä. Lasten ja nuorten osalta aiheesta tiedetään paljon, mutta aikuisia on tutkittu lähestulkoon pelkästään sosiaalisiin taitoihin liittyvien ongelmien osalta. Ei siis tiedetä, miten lapsuudessa ja nuoruudessa omaksutut sosiaaliset taidot siirtyvät aikuisuuteen. (Keltikangas-Järvinen 2010, 20–27.) Haastattelemani henkilöt, niin aikuiset kuin nuoretkin, kuitenkin kertovat moneen otteeseen hyötyneensä kuoroharrastuksesta erityisesti oppimalla sosiaalisia taitoja, kuten erilaisuuden hyväksymistä ja sietämistä, empatiaa erityisesti muita kulttuureita ja eri-ikäisiä kohtaan sekä ryhmätyötaitoja. Tutkimuksen valossa ei siis tiedetä, kuinka hyvin nuoruudessa omaksutut sosiaaliset taidot siirtyvät aikuisuuteen, mutta kuorolaisten oma kokemus niiden siirtymisestä on kiistaton. Tästä juontuu myös kiinnostava jatkotutkimusaihe: Mitä taitoja kuorossa opitaan ja miten niitä hyödynnetään muilla elämän osa-alueilla ja/tai aikuisuudessa?

Yksilön näkökulmasta sosiaalinen pääoma tuottaa yksilölle resursseja, joita tämä tutkimus toi ilmi jonkin verran. Tällaisina resursseina tuloksista nousevat esiin muun muassa työelämäkontaktit ja ystävyysuhteet sekä abstraktimmat hyödyt, kuten sosiaaliset taidot, joita yhteisössä opitaan erilaisten ihmisten kanssa, sosiaalinen rohkeus ja kokemus monenlaisissa tilanteissa olemisesta. Hyypän (2002a) mielestä paras anti on luovuuden kehittämisessä ja itsensä kouluttamisessa, ja koulun ulkopuolinen harrastuspiiri osoittautuu usein ratkaisevaksi hyvinvoinnin lisäksi myös työn saannissa. Työn saamisesta tutkittavat eivät kerro, mutta työelämätaidoistaan he puhuvat kaikki, jotka ovat jo työelämässä. Sosiaalisten taitojen lisäksi he kertovat muun muassa pitkäjänteisen työnteon oppimisesta, oman aseman hahmottamisesta, johtamistaidoista sekä kritiikin vastaanottamisesta ja sen avulla kehittämisestä työelämässä.

Sosiaalinen pääoma saa yksilöt olemaan empaattisia toisiaan kohtaan ja pitämään huolta toisistaan. Tulkintani mukaan haastateltavat ovat yhä kiinnostuneita, mitä toisille musiikkiluokkalaisille kuuluu ja nauttivat yhdessäolosta ja sen mahdollisuudesta edelleen. Mielenkiintoinen kokemus olivat halaukset ja hyvät toivotukset, jotka sain haastattelun päätteeksi Sonjalta, Sampolta ja Einolta. Tulkitsin asian niin, että muistelu koettiin mukavaksi ja lämpimäksi tai että samassa kuorossa laulaminen ja työskenteleminen yhdisti meitä jopa vuosikymmenten yli. Olivatpa lämpimät hyvästit merkki mistä hyvänsä, jokainen haastateltava, nuoret ja aikuiset, ilmaisevat sanallisesti haastattelun päätteeksi, että muistelu ja ajatusten jakaminen ja kertominen oli mukavaa.

Ryhmään kuuluminen ja tunne-elämykset olivat Louhivuoren, Salmisen ja Lebakan (2005) mukaan tärkeitä tekijöitä, ja kuoro on laulajille kaikkein merkittävin yhteisö. Kuorossa solmitut ystävyysuhteet ovat erittäin tärkeitä. Tästä asiasta ei ole tulosteni valossa epäilystä. Sosiaalisesta yhteisöstä puhuttiin paljon hyvää ja erityisesti pitkäaikaisten ystävyysuhteitten saamista painotettiin kolmessa viidestä yksilöhaastattelusta sekä ryhmähaastattelussa. Sosiaalisen pääoman ulottuvuuksista juuri hyvien ystävien suuri lukumäärä ja luottamus ovat hyvinvointia edistäviä tekijöitä, kuten uskonnolliseen ja kotiseututoimintaan osallistuminenkin.

Tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa on ollut selvää, että kuoro kartuttaa sosiaalista pääomaa. Sen sijaan pohdin usein sitä, miten kauas tuo pääoma riittää. Mitä tapahtuu, kun

nuorisokuoroharrastus päättyy eikä kuorotoiminta saa jatkua yksilön elämässä? Onko sosiaalinen pääoma haihtuvaista vai kestääkö se aikaa? Tutkimusta tehdessäni olen havainnut, että vaikutukset ovat pitempiaikaisia kuin kuvittelin. Yhteisö koetaan edelleen olemassa olevaksi ja siitä saadut resurssit ovat vuosikymmentenkin jälkeen yksilön käytettävissä. Myös Aila, joka on nykyään vähiten tekemisissä kuoromaailman kanssa, kokee kuorosta saadun hyvän olevan jollain tavalla läsnä elämässään.

Luottamus ei ole ainoastaan sosiaalisen pääoman osa vaan se on myös alusta, jolle sosiaalinen pääoma rakentuu. Luottamuksen rakentaminen alkaa jo perheyhteisössä ja läheisissä kiintymyssuhteissa, joissa lapsi muokkaa käsityksensä maailmasta – esimerkiksi juuri sen, voiko ihmisiin luottaa vai ei. Perheyhteisö antaa eväät luottamuksellisille ihmissuhteille. Luottamus on olennaista sosiaalisen pääoman rakentumisesta. Siksi olisi mielestäni syytä kysyä myös, minkälaisista perheistä ja lähtökohdista lapset valikoituvat kuoroharrastuksen pariin tai pyrkimään musiikkiluokalle. Onko ryhmän sisäisen luottamuksen ja sosiaalisen pääoman rakentuminen jo lähtökohdiltaan yhden askeleen edellä, jos sitä verrattaisiin keskiarvoon?

Tutkimusprosessi on avartanut käsitystäni kuorolaulun pitkäaikaisista vaikutuksista – siitä, että niitä on ja siitä, että ne voivat olla erittäin positiivisia ja ennen kaikkea vahvoja. Perehdyttyäni tutkimuksen eri vaiheissa sosiaalisen pääoman teoriaan ja analysoidessani aineistoa sen kautta huomasin, että teoriana sosiaalisen pääoman käsite on hankala erityisesti aloittavalle tutkijalle. Se on käsitteenä vaikeasti tulkittava eikä toisaalta sen hyvinvointivaikutuksia voida suoraan osoittaa, vaikka niitä onkin pyritty selittämään. Aineisto antaa paljon ajateltavaa myös muista näkökulmista, ja aiheesta nousee runsaasti jatkotutkimuskysymyksiä. Sosiaalisen pääoman näkökulmaa voisi esimerkiksi laajentaa koskettamaan koko Vox Aurean kuoroperhettä mukaan lukien Vox Aurean tuki ry:n, eli kuorolaisten vanhemmat. Olisi kiinnostavaa tutkia perheiden kuoroharrastusta ja vanhempien kokemuksia lasten kuoroharrastusta koskien.

Kuoroharrastuksen kautta yksilöt pääsevät osaksi suurempaa kulttuurista kuvaa, joka sitoo heidät musiikin kautta muun muassa suomalaiseen kulttuuriin. Esimerkiksi radiosta tai kirkossa Kauneimmissa joululauluissa voi muistaa itse laulaneensa samoja lauluja pienenä kuorolaisena. Jos kuorolainen osallistuu kuorotapahtumaan, hän saa kokea, että sadat muut kuorolaiset osaavat samaa perinteistä ohjelmistoa kuin hän itse. Tutkijoiden lisäksi monet

muutkin toimijat ovat heränneet vastaamaan yksilöiden kaipuuseen kuulua yhteisöön ja jakaa kokemuksiaan. Esimerkiksi monet televisio-ohjelmat ja tapahtumat sisältävät nykyään mahdollisuuden osallistua muun muassa twiittaamalla ja chattaamalla ohjelman aikana tai jakamalla kuvia ja ajatuksia yhteisellä hashtagilla. Tähän tarpeeseen kuoro on vuosikymmenten ajan vastannut luonnollisella tavalla tuomalla ihmiset yhteen kokemaan yhteisiä, yhdessä aikaan saatuja tunne-elämyksiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämän tutkimuksen avartaman ymmärryksen siivin uskallan väittää tuon yhteenkuuluvuuden olevan voimakkaampi kuin yksikään hashtag.

LÄHTEET

- Aaltola, J. & Valli, R. (Toim.). (2001). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, metodin valinta ja aineistonkeruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Burt, R. S. (2009). *Structural holes: The social structure of competition*. Harvard university press.
- Clift, S., Hancox, G., Morrison, I., Hess, B., Kreutz, G. & Stewart, D. (2010). Choral singing and psychological wellbeing: Quantitative and qualitative findings from english choirs in a cross-national survey. *Journal of Applied Arts & Health, 1*(1), 19–34.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hyppönen, M. (2009). *Kultainen ääni ja kultaiset opit. Kokemuksia jyvaskylän musiikkiluokkien kuorosta*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Musiikin laitos.
- Hyypä, M. T. (2002a). *Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyypä, M. T. (2002b). Kuorossa elämä pitenee. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Teoksessa Ruuskanen, P. (Toim.) *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 28–59.
- Hyypä, M. T. (2005). *Me-hengen mahti*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyypä, M. T. (2011). Elinvoimaa yhteisöstä. *Tieteessä Tapahtuu, 29*(8).
- Johnson, J. K., Louhivuori, J. & Siljander, E. (2016). Comparison of well-being of older adult choir singers and the general population in Finland: A case-control study. *Musicae Scientiae, 1029864916644486*.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2011). *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. WSOY.
- Korhonen, P. (2008). Pääpiirteitä kuoron taipaleelta 1979-2007. Teoksessa Kosonen, P. A., Korhonen, P., Lindfors, T., Mänttari, J. & Ruuska, K. (Toim.). *Neljä vuosikymmentä kultaista ääntä: Kuvia Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoron/ Vox Aurean taipaleelta*, 61–64. Jyväskylä: Vox Aurean tuki.

- Korhonen, P. & Lindfors, T. (2008). Musiikkiluokkien alkutaipaleelta. Teoksessa Kosonen, P. A., Korhonen, P., Lindfors, T., Mänttari, J. & Ruuska, K. (Toim.). *Neljä vuosikymmentä kultaista ääntä: Kuvia Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoron/ Vox Aurean taipaleelta*, 57–60. Jyväskylä: Vox Aurean tuki.
- Kosonen, P. A., Korhonen, P., Lindfors, T., Mänttari, J. & Ruuska, K. (Toim.). (2008). *Neljä vuosikymmentä kultaista ääntä. Kuvia Jyväskylän musiikkiluokkien A-kuoron/ Vox Aurean taipaleelta*. Jyväskylä: Vox Aurean tuki.
- Kreutz, G. & Brünger, P. (2012). A shade of grey: Negative associations with amateur choral singing. *Arts & Health*, 4(3), 230–238.
- Laine, M., Bamberg, J. & Jokinen, P. (Toim.). (2007). *Tapaustutkimuksen taito*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lilja-Viherlampi, L. (2007). "Minunkin sisällä soi!" Musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Lin, N. (1999). Building a network theory of social capital. *Connections*, 22(1), 28-51.
- Louhivuori, J., Salminen, V. & Lebaka, E. (2005). 'Singing together': A crosscultural approach to the meaning of choirs as a community. *Cultural Diversity in Music Education*, 81.
- Louhivuori, J., Siljander, E., Luoma, M. & Johnson, J. K. (2012). Seniorikuorolaulajien sosioekonominen tausta, koettu hyvinvointi ja terveys. *Yhteiskuntapolitiikka*, 77(2012), 4.
- Luohivuori, J. (2011). Voimakkaat musiikilliset kokemukset. Kuorolaulajien kokemuksia. Teoksessa Lilja-Viherlampi, L., Ahonen, H., Huotilainen, M., Punkanen, M., Lehtonen, K. & Luohivuori, J. *Ihminen ja musiikki: Musiikillisen vuorovaikutuksen ulottuvuuksia*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- McPherson, G. E., Davidson, J. W. & Faulkner, R. (2012). *Music in our lives. Rethinking musical ability, development and identity*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Mäkelä, K. & Apo, S. (Toim.). (1990). *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pitts, S. (2012). *Chances and choices : Exploring the impact of music education*. New York: Oxford University Press.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone : The collapse and revival of american community*. New York: Simon & Schuster.
- Ruuskanen, P. (Toim.). (2002). *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi : Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Ruuskanen, P. (2017). Sosiaalinen pääoma. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Internet-sivu. Saatavissa: <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-paaoma>. Luettu: 10.6.2017
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2009). *Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja* (Toinen vedos ed.). Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Tampereen yliopisto.
- Saarikallio, S. (2009). Musiikki ja nuoren psykososiaalinen kehitys. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. (2009) *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*, 221–231. Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura FiSME ry.
- Simpura, J. (2002). Sosiaalista pääomaa mittaamassa. Teoksessa Ruuskanen, P. (Toim.). *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2013). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012*. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Vox Aurean tuki ry. (2017). Internet-sivut. Vox Aurea. Saatavissa: <https://peda.net/jyvaskyla/voxaurea/vox> Viitattu: 20.5.2017